

VĚNOVÁNO VRÁŤOVI BRABENCOVI ♡
ZINĚ FREUNDOVÉ
MARTINU HYBLEROVI

VANILKO, zůstatí bez někoho
v cizině je méně strašné, než
zůstatí bez něho v domově?
Giocondo, den pod mrekem i mně
znázorňuje věci neměnitelné.
Dýka zase představuje mi úsměv
o dvou ostřích, ale na konci
je hrot, a neví se, leda mate-
maticky /věříš?/, kde se set-
kávají rovnoběžky.

Jakub Deml: Moji přátelé

JIRÍ DANÍČEK

O čínském zelí

Císařovi, nebo chcete-li císařští vojáci táhnou, kam oko dohlédne a my jim prodáváme zelí. Kam oko dohlédne není tak daleko. Žijeme v údolí a ze zvyku se díváme obyčejně do země, na špičky svých nohou, na nehet palce. Boty nemáme. Ti, kteří boty mají, táhnou, kam oko dohlédne a kupují od nás zelí.

Můj soused, holohlavý jako my všichni, přichází večer do mého domku. Společně posloucháme údery kožených podrážek do prašné, vyprahlé hlíny, mlčíme, pijeme čaj a myslíme oba na totéž. Kam asi vojáci zanesou naše zelí, ptáme se mlčky a neznámé krajiny, lemující boty císařských vojáků, jsou pak předmětem našich tajných nočních rozhovorů.

Ale v tom je kámen úrazu. I když se snažíme, a podotýkám, že nejsme žádní hlupáci, větší zelí než já vypěstuje právě už jen můj soused, představit si nebo dokonce popsat slovy ty krajiny se nám nedaří. Nakonec, už v polospánku, nám dojde, že hovoříme vlastně jen o našem údolí, o vojácích, kteří skrze ně táhnou do dalekých zemí a hlavně, to je to nejtrapnější, hlavně hovo-

říme o našem zelí. Ale to už předbíhám. Zapomněl jsem ještě uvést, že můj soused nemá dům. Bydlí tedy u mne.

x x x

Dnešní den byl dlouhý. Už několikrát se zdálo, že se stmívá a my jsme opouštěli zahrady a stánky se zelím, ale vždy to byl jen klam, způsobený mračny prachu, zvířeného pochodujícími pluky. A tan nyní sedíme ještě na udusané hlíně přad prahy svých domků a čekáme. Slyším v monotonním dusání bot skřípot dveří, zavírám oči před prachem, který všude poletuje a vniká i do uší a do úst, ozve se dětský pláč, kovový úder vědra o stěnu studny a potom za dlouho šplíchání vody. Pak teprve oči znovu otevřu a vidím hnědé kruhy nahoře nad námi, světla ohňů obalených drobnými zrnky vířící hlíny. To strážci cest označují vojskům směr nočního pochodu. Je čas uzavřít okenice a dveře, rozdělat nepatrný ohýnek plamínek, který zahřeje vodu a tu obarví čaj. Tajně, při uzavřených oknech a dveřích ještě zakrýváme světélko svým tělem, aby nás paprsek nebo záblesk neprozradil. Možná ani nemáme zaká-

záno rozdělovat oheň, jednáme však odjakživa tak, jako by takový zákaz existoval. Vždyť i když snad smíme, jak snadné by bylo nám toto právo odejmout. Tím snadnější, že ani nevíme, zda nám opravdu přísluší.

Tichým klepáním se ohlašuje soused. Odpovídám stejně tiše smluveným ťukáním, potom zase klepe on a nakonec, když ještě nějakou chvíli vyčká, vklouzne dovnitř a zavírá za sebou. Stojí nehybně u dveří, naslouchá a směrem, kde tuší, že sedím ve tmě, zašeptá: "Je večer."

Tak je to vždycky. Myslím si, ačkoliv jsem o tom pro šero, které jen nepatrně prosvětluje stébla doutnající trávy pod plechovkou, nikdy nemohl přesvědčit, že se při tom trochu usmívá. Můj soused. Naplní dvě malé plechovky čajem /je to jeho práce/, jednu mi podá, usadí se vedle mne na zem a pohodlně se opře zády o stěnu, která zapraská, a vydechne; opatrně, nesmírně tichoněce zafuní. Je tak lehoučký, můj soused. A přeci, když se dlouho soustředěně dívám, vidím vedle něho na stěně něco jako stín.

Plechovky už přestávají pálit do dlaní, chci se napít, ale soused se zvedám příklá-

dá trochu trávy na jiskry, které už zkomírají, a v nastalém šeru ukazuje něco bílého, co drží v ruce, bílý kamínek, který rozlomí s námahou, po které chvíli oddychuje. Jeden úlomek mi vhodí do čaje. Zašumí to a ještě jednou, když druhá polovina klesne na dno jeho plechového šálku.

"Horizont," říká soused, když se napil a ohryzek mu poskakuje vzrušením.

To slovo pochytil od vojáků a mnoho večerů jsme naplnili dohady nad tím, co se za ním skrývá. Abychom se zeptali, na to není ani pomyšlení, kdo by se toho opovážil. Soused říká, že voják, který to slovo pronesl, ukazoval přitom před sebe a díval se vzhůru. Mnohokrát mi to předváděl a já sám jsem to také zkusil, ovšem jen doma, za zavřenými dveřmi.

Zkoušíme to dnes znovu; stojíme vedle sebe, v jedné ruce máme plechovky s čajem, druhou ukazujeme před sebe, říkáme oba na jednu: Horizont. A díváme se vzhůru. Potom si ~~sedneme~~ sedneme a nejsme o nic moudřejší.

Já mám zato, že to slovo nějak souvisí s horou, kterou je vidět z našeho údolí, soused je toho mínění, že se zde jedná o nějakou jednotku vzdálenosti, po případě o

určitou vzdálenost směrem vzhůru. Oba pak přippuštíme další významy: název nějakého místa nebo města či vesnice. Jméno zvířete, nejpravděpodobněji ptáka /tomu by nasvědčoval pohled vzhůru, ale odporovala ruka ukazující před sebe/, slovo modlitby, možná takí nadávka nebo zaklení, snad otázka...

Ale nejblíže pravdě jsme asi každou další rekonstrukcí okolností, které slovo doprovázely, když ho soused zaslechl. V těch chvílích cítíme, že obsah "Horizontu" je zřejmě mimo věci, že je to něco takového, co se v konečné podobě nedá určit.

Nakonec by nám asi způsobilo zármutek zjištění, že Horizont je něco jako zelí, co lze vypěstovat, zalévat, sklízet a jíst. Horizont, to je tajemství, moje a sousedovo, tajemství, jehož obsah je nám neznámý a nedostupný. Kdybychom se i náhodou domněnkou přiblížili skutečnému významu, nebo ho dokonce uhodli, jak se to dozvíme. Máme jen slovo a obřad, který ho doprovází, a ovšem i tajemství.

Však nás to také vyčerpává soustředěně myslet na ty věci. Ustavičně odbočujeme jako právě teď, když se přistihneme, jak si

šeeptáme o hlemýždích. Dnes popolezli z mého políčka směrem k mezi o celé dva kroky. Pozorně je, hlemýždě, sledujeme, abychom objevili nejrychlejšího z nich. Tomu pak obarvíme ulitu červeně a modře, položíme ho na velký zelný list a zaneseme stranou od cesty, kde by mu hrozilo rozdupání.

Venku prší, vojáci rozvinují pláště, které pleskají ve větru, a údery podrážek, dřívě tlumené prachem, teď pleskají do bláta a s mlaskáním se z něho odlepují. Rád bych se podíval, jak hoří ohně v dešti, ale soused usíná a jeho hlava se svezla na moje rameno. Nebudu ho už budit. Pod kouskem plátna, který jsem jednou našel u cesty, usínáme, já ještě dopíjím svůj čaj, a soused, kterého můj pohyb na okamžik probudil, také sahá po plechovce. A čaj najednou chutná neobyčejně a lahodně, tak jako nikdy, trochu se drtí mezi zuby nějaká zrnka a tím ta neznámá a neobyčejná chuť nás ještě více prostupuje. Dívám se sousedovi do tváře, do jeho úžasem vypoulených očí. Mumlá: Horizont.

Déšť zesílil, voda stéká po střeše a stříká venku pod botami, vítr proniká skulinami, nadouvá vojákům pláště a soused mi

slabounce dýchá na krk.

x x x

Prší. Ohně u cesty hoří teď i ve dne a vojáci se um nich na povel zastavují, vzta-
hují ruce k plamenům, na jiná slova je opět
spouštějí podél těla a znovu pochodují. Ke
zvuku bot se připojily rytmické úderý dřev-
ců kopí - to vojáci jimi za pochodu bijí o
zem. Snad je to předepsáno, možná že pro
zahřátí. My se chystáme na sklizeň zelí.

Ani nejsilnější mezi námi neunesou víc
než jednu hlávku a ti ostatní si musí ješ-
tě navzájem pomáhat. Každý se namáhá, co
síly stačí, kdo však dopraví domů víc než
dvě hlavičky. Nejenom váha zelí způsobuje
tak pomalou sklizeň. Největší potíže je
v tom, že záhony se zelím jsou oddělené od
naší vsi cestou, po které bez ustání pocho-
dují vojáci. Někdy to trvá celé hodiny,
než se vytvoří mezera, dostatečně velká,
aby se dalo se zelím proběhnout. Často se
stává, že po dlouhém čekání špatně odhad-
neme velikost mezery, a pak už nezbyvá nic
jiného, než hlávku upustit a zachránit se
útekem.

Kolik jich už skončilo, tvrdých a zelených koulí, pod botami vojáků. Údery okovaných podrážek a dřevců kopí jim za okamžik dají zmizet v zemi a přesto, že jsme o tom se sousedem nikdy nemluvili, určitě při té podívané myslí na totéž, co já: zle by se vedlo našim závodním šnekům na stejném místě. A co teprve nám!

II.

Namodralá mlha leží na zemi, vítr ji občas nadzvedne, a ona potom zase zvolna klesá a spolu s ní se snášejí vločky sněhu. Jednotlivě, řídce ulpívají na vysokých, špičatých čepicích vojáků, lemovaných kožešinou, které so proti nim sklánějí nad těly, ponořenými v mlze, šednouce s přibývajícím světlem. Jen hlavy, čepice a kopí s třicípím praporky se pohybují kupředu, nesený údery neviditelných bot, jezdec se zachmuřenou, vousatou tváří se prodírá šedivými chuchvalci a hlava jeho koně mizí a opět se vynořuje, doprovázená cinkáním mosazných zvonků.

Na stráních, pokrytých bílou jinovatkou,

hoří ohně. Dým se plazí dolů po úbočích, spojuje se s mlhou a spolu s ní se ztrácí v zemi. U jednoho z ohňů se vojáci zastavují, vystřelí proti obloze mračno šípů, a když se jejich hroty zatřpytí v paprscích slunce, nám dosud neviditelného, rozlehnou se údolím chraplavé výkřiky tisíců hrdel, doprovázené zvukem gongů. Rozespálí vesničané opatrně vykukují ze svých chatrčí, poplašení ptáci, skrývající se v řídké podzimní trávě, s křikem vylétají k obloze a také jejich křídla ozáří ranní slunce právě v okamžiku, kdy se ztrácejí našim očím. Za vrcholy kopců. Všechno je jako jindy, jenom sníh je nový.

Soused se snaží zachytit padající vločky do otevřených úst. Soustředěný na své úsilí, s hlavou zvrácenou vzhůru a s rozpaženýma rukama balancuje na zápraží. Pronásleduje jednu, která ho zaujala svojí velikostí. Už už ji má, ale ona se vždycky opět trochu vznese spolu s dechem nad ústy a znovu do nich padá.

"Dokáže," myslím si, "však on ji dostane!"

A potom se to stalo. Soused se připletl

do cesty vojákům.

Co jiného se dalo čekat. Jeden z nich na okamžik skloní kopí, bodne bláhového souseda do prsou - ani na okamžik se nezastaví - a už se zase praporek třepetá nad jeho hlavou v zástupu. Ještě že při bodnutí odhodil souseda stranou, z cesty, na štěstí. Ze všech sil ho odtažují ke dveřím našeho domku. Ale vojáci si nás nevšímají.

Někdo mi pomáhá uložit ho na suchou trávu do kouta světnice. Držím jeho ruku ve svých dlaních; téměř ani nekrvácí a bledší, než byl dříve, už stejně být nemůže. Něco šeptá a čas od času mi slabounce stiskne dlaň. Vím ze zkušenosti, že je to nejpevnější stisk, jakého je schopen. Po nějaké chvíli zvedá víčka, užasle se na mě dívá, vydechne a vzápětí se roztřeše tichým kašlem. Potom se uklidní, zavírá oči a podle pohybu rtů se zdá, že něco říká. A skutečně, když přiložím ucho až skoro na jeho ústa, zaslechnu: "Už jsem ji skoro měl." Hladím ho po lysé hlavě, která je trochu vlhká potem a také šeptám: "Sníh už stejně nepadá."

Skloním se nad ním: dýchá a snaží se spít.

Po špičkách přecházím světnici, dveře zůstaly pootevřené, a tak je raději za sebou nezavírám, aby ho skřípání nevyrušilo, a usedám na práh. Chladné slunce mi svítí do tváře, vidím ostatní vesničany, kteří se plaše dívají k našemu domku a bázlivě čekají na mezeru v nekonečném proudu pochoduujících pluků. Myslím na teplý čaj a na bílý kamínek, který soused včera přinesl, na zázrak, který jsme jeho prostřednictvím zažili v polospánku. Kdyby se mi tak podařilo takový kamínek znovu opatřit, jak by to jistě souseda potěšilo, možná, že by se mu i ulevilo, jistě to bude nějaký vzácný lék. Jenomže, kde ho vzít. Obrátit se nakonec na vojáky - i kdybych se toho nakonec odvážil, o co si mám vlastně říct. Jméno kamínku neznám a soused také ne, jinak by se pochlubil novou vědomostí. Snad bude lepší hledat u cesty, ovšem v bezpečné vzdálenosti od ní, nebo se vypravit nahoru, do strání, a nepozorovaně se přiblížit k ohňům...

Tichý kašel přeruší moje bláhové snění. Zvedám se, zavírám dveře, opatrně zasunuji závoru, a potom, když si oči zvyknou na tmu, chystám čaj. Piju ho sám, soused zatím znova

znova usnul nebo snad ztratil vědomí. Dýchá však. Kouř vystupuje z plechovky a visí na tmě, oddělené stěnami a stříškou od další tmy, a ještě před tou první za zavřenými víčky je jiná tma, plná hnědých kruhů a modrých čar, drobný písek mezi nimi poletuje, bodá do očí, odhání spánek, nutí nemocného ke kašli a skřípá.

III.

Ode dne prvního sněhu, na který soused tolik doplatil, uběhlo několik týdnů. Sklizené zelí, pečlivě naskládané na sobě, zaplňuje téměř polovinu světnice, pod oknem ~~na~~ na velkém zelném listu leží barevné ulity šneků, uzavřené bělavými víčky a v koutě na suché trávě soused. Je na tom už o něco lípe. Denně mu přikládám na poraněná prsa čerstvý zelný list, ráno a večer pije plechovku čaje, naslouchá mému vyprávění o událostech, které doprovázely sklizeň, ale sám nemluví. Občas trošičku zakroutí hlavou, udiven nějakou podrobností, jindy přikývne - při tom se často rozkašle a potom ztěžka dýchá.

Vyprávím mu, jak se jeden z nás, ten, kterému vojáci utrhli ucho, místo co by si jenom vzali z jeho stánku zelí /tak totiž vy-
padají v převážné většině naše obchody/, jednoho dne opozdil na svém záhonu, neodvážil se už v noci proběhnout proudem vojáků a zůstal až do svítání na druhé straně. Vyprávím mu, co jednouchý druhý den ráno vyprávěl nám; o hlávkách zelí, které spolu v noci rozmlouvají, vyměňují si navzájem největší listy, jak seskakují z košťálů a kutálejí se svobodně po záhonech a po pěšinkách. Prý, jednouchý se zapřísahal právě svým jediným uchem, se malé hlavičky seřadí tři a tři a tři vedle sebe, na ně se vykutálí velká hlava a vozí se na nich po všech záhonech, zatímco ostatní utvoří kolem špalír a košťály se uctivě ohýbají a volají: Caput magnum augustum est! Z velké hlavy, zvolna projíždějící zelnými zástupy, prý vystupuje nazelenalé světlo a její listy, které se zvolna rozvírají a opět skládají nazpět, vydávají zvuky trochu podobné zvukům vojenských gongů a bubnů, ale mnohem tišší a jemnější.

Jednouchý všeobecně doporučoval tu podí-

vanou, ale nikdo se ho neodvážil následovat. Jednouchý byl dokonce první, kdo na druhý den tvrdil už po poledni, že je čas návratu, a ačkoliv slunce stálo, každému viditelné, vysoko na obloze, odešel k cestě a vyčkával na příhodnou mezeru.

Soused mě poslouchá, pokyvuje hlavou; to znamená, že mi rozumí, vyprávění že ho zaujalo. Potom, poprvé po tak dlouhé době, zase promluvil.

"To víš, jednouchý," namáhavě zašeptal a hned nato se dlouze rozkašlal.

Jakou mi udělal radost! Rychle mu přikládám k ústům plechovku s čajem a opakuji po něm: "To víš, jednouchý, no áno, to se ví, vždyť ho znáš, jednoušáka, je to tak, jak říkáš," když uprostřed kašle soused usne. Opatrně mu načechrám kolem hlavy suchou travu, rozdělám ohýnek a připravuji čerstvý čaj.

Mám radost, vždyť možná zase bude všechno jako dřív, večerní rozhovory mi tolik scházejí. Sám nedokážu dlouho přemýšlet o jedné věci, slovo, které soused objevil a které nás oba tak zaujalo, jsem zapomněl, a také to slovo mi chybí. Často jsem stál uprostřed světnice pře hromadou zelí, v jedné

ruce plechovku s čajem, druhou napřaženou před sebe - a nikdy jsem si nevzpomněl. Snad soused, až se uzdraví. Nechci se ho ptát, je tak zesláblý, a vlastně, vždyť teprve dnes zase poprvé promluvil.

Ani ten bílý kamínek se mi nepodařilo zopatřit. Každý večer při soumraku jsem pátral kolem cesty, ze dřeva vyrobený kamínek, obarvený rozdrcenou hlemýžďí ulitou, jsem postavil na stánek vedle zelí, nikdo z vojáků si však nepovšimnul. Jak jen ho soused získal, jak zjistil, že patří do čaje. Obojí určitě má svůj původ u vojáků.

"To víš, jednouchý, no ovšem, nám, mně a mému sousedovi budeš něco povídat, jedno-ušáku," brebentím, a abych se trochu uklidnil, začnu přerovnávat zelí. Však také až ho potkám, hned mu povím: "Víš ty, co o tobě povídal soused? To si budeš dlouho pamatovat."

Praskot zelných listů, sousedovo oddýchování i můj hlas se nějak zvučně rozléhají po domku, vrzání prkem pod mými kroky zní ostře, a také je dobře slyšet vítr, dokonce i nárazy zrnek písku, které unáší a vrhá proti dřevěným stěnám. Zároveň cosi chy-

bí, mám dojem, že něco není v pořádku, přejdu k oknu, uzavřenému okenicí, a opět pronikavě, nezvykle praskají prkna podlahy. Nakonec otvírám dveře - také hlasitě vržou a skřípou - a vykouknu ven. Vojáci zmizeli.

Tak je to tedy! Zvuk pochodu, údery tisíců bot, stále opakované, zvuk, který během mého života ani na okamžik neustal, nikdy, ve dne ani v noci, je pryč. Dům, vesnici a celé údolí obklopuje nezvyklé, stísnující ticho. Slyším vrzat vrátka, také ostatní si uvědomili, že se něco děje, a nyní se bezradně dívají do prázdné tmy.

Vojáci zmizeli. Ale ohně na stráních ještě hoří a okolo nich se pohybují drobné postavičky strážců. Ticho bolestivě proniká do uší a hučí v nich, duní a kvílí v hlavě za čelem, v tom tichu se obávám udělat pohyb, krok, jako by země ztratila svoji pevnost, i všechno co je na ní, chatrče, strom, studna i lidé, já sám, všechno se chvěje a je připraveno kdykoliv změnit tvar, podobu, místo, rozlít se jako voda nebo nechat unášet větrem podobně jako dým, tmou, nocí, tichem.

A ze tmy se ozvou údery gongů, známý

zvuk pochodu se blíží, zesiluje, a po chvíli už se opět vynořují s kopími a praporky první vojáci. V jejich čele jede jezdec s bubnem, do kterého občas udeří malou, kostěnou paličkou.

Uléhám do svého kouta a snažím se vzpomenout si na ticho, které na chvíli ovládlo domek a naše údolí. Něco takového se ještě nikdy nestalo. Stále ještě cítím bolest v hlavě jako jeho následek a ta bolest vylučuje možnost omylu. Skutečně se to stalo! Budu mít sousedovi zátra o čem vyprávět.

IV.

Na konci zimy, ve dnech téměř nepřetržitě zahalených mlhami, které jen nakrátko rozhánějí vánice a ledové deště, se už soused dokázal posadit. Opřený o stěnu a vypočtený suchou travou udrží svůj plechový šálek a sám z něho pije. Musím dávat pozor, byby čaj nebyl příliš horký, ruce se mu třesou, plechovka drkotá o zuby a potom má bradu i krk celý mokré. Bylo by vlastně jednodušší, kdybych mu ještě dával pít sám, ale soused je hrdý na svůj výkon a já mám

z takového viditelného pokroku také radost.

Zelí už je dobrá pořovina pryč, zásobu suché trávy strávil ohýnek. Dlouho před vařením čaje teď přebíráme sousedovo lůžko, stranou dáváme traviny po našem soudu už docela opotřebované, a ty potom šetrně přikládáme pod plechovku.

Krátké dny trávím přede dveřmi u stánku, občas se jdu podívat, zda soused něco nepotřebuje, a při té příležitosti doplním vystavené hlávky, pokud si vojáci nějakou odnesou.

"Napadlo tě někdy, co asi vojáci ~~užívají~~ s naším zelím~~u~~ dělají," zeptal se soused ječného večera, když se s mojí pomocí posadil a odpočinul si po té námaze.

"Jak to, co dělají," téměř jsem v překvapení nad tou otázkou sfouknul plamínek z několika stébel, pokrytých jinovatkou, "vezmou si ho a ..."

"No právě," trvá soused na svém, "vezmou si ho a co a..."

"A pak si ho někde sní," málem že jsem nedodal "ty hloupý" / Dal jsem mu to, myslím si, ale on se nedá.

"Ty jsi to viděl?"

Musím po pravdě říct, to že ne, vlastně nikdo z nás, zelinářů, něco takového neviděl. My sami ho také nejíme, kdo by se opovážil. Zelí je odjakživa určeno vojákům, nám zůstávají košťály a nějaký ten odlomený list.

Ale co je to za mudrování. Zelí je k jídlu a co by s ním vojáci jiného dělali, proč by si ho odnášeli ze stánků. Někde se zastaví, sní si ho a hotovo. S jiným bych o takové samozřejmosti ani nemluvil.

"Tak nad tímhle jsi přemýšlel?"

Zdalo se mi, že v poslední době soused, pokud nespí, usilovně nad něčím uvažuje, a také jsem věděl, že mi jednoho dne poví, čím se v duchu zaměstnává. Ale že věnuje tolik času věci, která je i Jednouchému samozřejmostí, to mě překvapilo a trochu i rozesmutilo.

"Tak i ty," myslím si, "při všech svých objevech, s celou svou moudrostí končíš jako všichni ostatní zase jen u zelí."

Domníval jsem se, že se zabývá spíše tou neobyčejnou událostí, kterou byla dlouhá mezera v pochodu vojsk, tichem, které jsme poprvé v životě slyšeli; jak pozorně naslouchal mému vyprávění, když se tehdy probudil,

přikládal si dlaně na uši, aby si to dovedl aspoň trochu představit a tolik litoval, že spal. Řekl tehdy, že ticho si nakonec umí částečně představit, ale ne klid - v tom mu právě vadily ruce, přitisknuté na boltee.

Nemyslel jsem, že přijde s vysvětlením, spíš, jak je to jeho způsob, že vyjmenuje několik možností, které pak budeme dlouhou dobu zkoumat ve chvílích, kdy se nám podaří se soustředit. A zatím zelí.

Mlčím, aby mi na hlase nebylo znát zklamání a zády k sousedovi nalévám čaj. Rád si ohřívá ruce o svůj šálek, sedí, dívá se před sebe a také já se posadím. Za mými zády, tam venku, za stěnou, se ozve zařehotání, svist bičíku a úder, jak se kůň vzepjal a potom dopadl oběma kopyty na rozbahněnou zemi. Vítr vnikl dovnitř do domku skulinami, vynesl vzhůru doutnající zbytky stébel, které poletují nad námi a vydávají právě tolik světla, aby ozářily samy sebe.

"Třeba to zelí," ozve se ze tmy blízoučko u mé hlavy, "nosí vojáci horizontu!"

Ústa se mi překvapením otevřela. Horizont, to je to slovo, které jsem zapomněl. A že by vojáci zelí...

Vstanu a přecházím sem a tam, od zelí ke stěně a zase nazpátek. A postupně se mě zmocňuje zármutek, lítost nad sebou pro nedůvěru, kterou jsem měl k sousedovu uvažování. Vždyť mě ještě nikdy nezklamal, všechno, co je naším společným majetkem, horizont, záhadná zrnka v čaji, naše rozhovory, které mi tolik scházely během jeho nemoci, ~~to~~ to všechno mimo zelí pochází od něho nebo se alespoň ke mně dostalo jeho prostřednictvím, a přeci jsem pochyboval. Jak by mě kdy mohla napadnout nějaká souvislost mezi zelím a horizontem. Jenom nezřetelně tuším, co všechno taková domněnka znamená, to potom všechno, ~~sázení~~, zalévání, naše záhony, ti, co na nich pracují, můj soused a nakonec i já máme s horizontem něco společného, třeba jen prostřednictvím vojáků a zelí, a ~~je-li~~ je-li tomu tak, není vyloučeno, že se jednou dozvíme, co to vlastně je, horizont, nebo ~~že~~ že ho dokonce, pokud je to možné, i uvidíme. Až se mi z toho točí hlava.

Soused říká: "Vezmi zelí."

Sám, bez mojí pomoci se zvedá a stojí, sice se opírá o zeď, sle stojí. Přináším z hromady hlávku, postavím se vedle souse-

da, který na zelí položí ruku, druhou vztáhne před sebe stejně jako já a oba slavnostně šeptáme: "Horizont."

Na stěnu bubnuje déšť, zelí, které jsem položil na zem, se kutálí, a slyšíme, jak měkce přitom křupou jeho listy. Soused se mezi tím posadil, na chvíli přikládá dlaně k uším, a pak řekne: "Vojáci."

Je тихо. Dívám se pootevřenými dveřmi do tmy. Je v ní déšť, vítr, ale vojáci ne. Nahoře na stráni dohořívá opuštěný oheň.

V.

Ráno přestalo pršet a objevilo se slunce. Po vojácích jako by se slehla zem. Na stráních ještě doutnají hromady popele. Uj jedné z nich zůstalo kopí, zabodnuté do země. Praporek na jeho konci se třepetá nad loňskou žlutou trávou. Před chatrčemi rozpačitě přešlapují jejich obyvatelé, mhouří oči do slunce, vynášejí zelí, vyrovnávají ho na stánky a potom bezradně pozorují prázdné údolí.

Během dopoledne se někteří dokonce odvažili vstoupit na rozblácenou cestu a tam si prohlížejí stopy, které v ní zanechali vo-

jáci a jejich zvířata. Odpoledne už jsme na ní všichni kromě souseda, který se nechal vynést na zápraží, odkud sleduje nezvyklé divadlo.

Nacházíme rozmanité věci, dřívka, která se budou hodit na ohýnek, kusky kůže, hadříky, plíšky a želízka, občas i přechovku, skleněné střepy, provázek. Já jsem pomocí hůlky, kterou rozhrnuji bláto, objevil žlutý vypouklý plíšek, velký jako dlaň, který, jako všechny ostatní nálezy, nesu sousedovi. Ten každou věcičku prohlédne a pak ji položí na některou z hromádek, do kterých třídí moje úlovky.

K večeru, právě když jsem se chystal uklidit vystavené zeli, jsme uslyšeli dusot kopyt. Jak všichni polekaně utíkají z cesty ke svým příbytkům. Někteří dokonce své nálezy, výsledek dlouhého hledání, házejí zpět, aby je vojáci, až se opět objeví, nepotrestali za to, že si je svévolně přivlastnili.

Za mého života se to nestalo, ale vypráví se, jak jeden z našich lidí, když se večer vracel ze záhonu, našel u cesty celý plášť, někteří dokonce tvrdí, že i s kožešinou. Možná si ho ani nechtěl nechat, ale zve-

dl ho a jeden z vojáků to zpozoroval. Prý jenom zahvízdal, z řady vyjel jezdec, hodil nešťastnému nálezci na krk smyčku provazu, který byl druhým koncem upevněn u koňova sedla a rozjel se kupředu. Bylo prý to navečer, a ostatní, kteří čekali, až se jim podaří přejít cestu, dělíci je od chatrčí, ho ještě naposled viděli u prvních ohňů na strání, jak klopýtá na provaze.

To všechno se mi vybavilo, zatím co jsem utíkal blátem k sousedovi. Než jsem se však stačil rozhodnout, co mám udělat, vlastně ještě dřív, než se mi podařilo popadnout dech, kůň se objevil mezi staveními. Bez jezdce, sám, ale osedlaný, se svěšenou hlavou. Když se zastavil, zacinkala rolnička, upevněná někde v hřívě. Chvilí tak stojí, jako by čekal, že se o něj někde začne starat a pak unaveným krokem zamíří k našemu domku. Před ním, u velké louže, se zastaví znovu a hltavě pije kalnou vodu.

"Dáme mu listy," povídá soused, a tak posbírám několik lupenů, které leží ~~na~~ okolo stánku, a opatrně se blížím ke zvířeti. Nohy a boky koně jsou pokryty velkými, mokvajícím boláky; prohlíží si mne červeným okem a

potom zarehtá. Raději položím listy na zem a pozpátku se vracím ke dvěřím.

Kůň listy očichává, potom jeden uchopí mezi žluté zuby a ten mezi nimi zmizí jako za okamžik i ostatní. Na zemi se třpytí chuchvalce pěny. Také od okolních stánků přinášejí posbírané zelné listy, kladou je před koně a mlčky se dívají. Občas zazvoní rolnička a s posledním listem v hubě kůň zafrká, svým kolébavým krokem opustí cestu a stoupá vzhůru do stráně až k osamělému stromu. K němu se přitiskne, drbe si bolavé boky o drsnou kůru, jeho rolnička cinká v soumraku a on pak s hlasitým úderem uléhá u jeho kmene.

Ještě po několik dní jsme ho viděli, jak se pase na stráních, někdy se v noci ozvala rolnička a potom zmizel za hřebenem jednoho z kopců. Vojáci už se neobjevili.

VI.

Jako každoročně jsme i letošního jara ~~pěti~~ pečlivě nakypřili hlínu na záhonech, sazenice zelí už se v řadách zelenají za cestou a můj soused se také uzdravil. V našem životě

se toho moc nezměnilo. Dokonce když se vracíme navečer z políček domů, stojíme u cesty, jako bychom čekali na mezery mezi oddíly, které už jsou bůhví kde, a teprve po chvíli a příkrčení přebíháme k chatrčím. Jenom večer, při čaji, si nemůžeme zvyknout na hluchost slov, která se rozléhají v tichu, a tak šeptáme a také špatně spíme.

Soused je zamklý, u záhonů se často posadí do trávy a celé hodiny se dívá na stráně a hřebeny kopců tak soustředěně, že ho někdy za soumraku musím pobídnout k návratu; zvedne se a mlčky mě následuje.

Jednoho dne, aniž mi co řekl, se vydal k místu, kde býval nejbližší oheň strážců cest a vrátil se až za tmy. Přinesl hromádku čaje, smíchaného s popelem, a praporek z kopí. Potom se ještě několikrát vypravil na úbočí, praporek si bral s sebou a pokaždé něco přinesl, dříví, kožený řemínek, přezku. Tváří se, jako by ty cesty podnikal právě kvůli nálezům, které mi přinášel, ale jistě má jiné důvody pro své počínání. Postupně se přestal starat o záhony a aniž jsme se na tom dohodli, mlčky mi je přenechal na starost. Praporek, zavěšený na koženém ře-

mínku nosí nyní neustále na krku a neodkládá ho ani v noci. Příkládá mu zřejmě velkou důležitost a denně si pozorně prohlíží modré a černé obrazce, rozmístěné na žlutém podkladě. Některé z nich se sobě navzájem velmi podobají - vždy znovu mě na to upozorňuje.

Včera večer mi pověděl, k čemu se rozhodl. "Nyní," povídá, "když vojáci odešli, mohli bychom se vypravit na vrchol jednoho z kopců, na ten nejvyšší." Vyvracel moje námitky, které pocházely z obav přede vším, co odedávna nepatřilo k našim zvykům.

Také dnes večer o tom rozmlouváme.

"Ostatně, co tam vlastně budeme dělat, co tam chceš najít," ptám se. Soused se záhadně usmívá, dotkne se praporku na svých prsou, dívá se vzhůru a ukazuje jednou rukou před sebe. Oba najednou šeptáme: "Horizont."

A potom chystáme potřeby na cestu: barevné šneky, velké zelné listy, kamínky na rozdělání ohně, plechovky, čaj a praporek na sousedově krku - to vše si zítra vezmeme s sebou. A ještě žlutý vypouklý plíšek. Dírkou v jeho středu provléknu provázek a pověsím si ho na krk.

VII.

První den naší cesty jsme vystoupili vysoko do strání, ale pak nám došly síly. Den byl teplý i nyní, když odpočíváme na zádech v chladné trávě, nás poslední sluneční paprsky ještě zahřívají. Díváme se vzhůru, na oblaka, která se zvolna posunují po obloze a ztrácejí se za vrcholem kopce, kam také směřujeme.

"Škoda," říká soused, "že jsme nedošli až nahoru. Kdo ví, co se s nimi tam za hřebem stane, a já bych to rád viděl."

Utěšuji ho, vždyť místo těch zmizelých se objevují další a další, a i na zítřek, kdy se nám určitě podaří dosáhnout vrcholu kopce, nějaká zbudou.

"Ale to už budou jiná oblaka," odpovídá smutně.

Dohadujeme se, který z mraků dorazí první k hranici, kterou proti obloze vyznačuje hřeben hory, a právě ve chvíli, kdy soused lituje, že nemůže nejrychlejší z nich obarvit na znamení vítězství, se začnou všechny jeden po druhém zbarvovat červeně a později tmavnout, až se docela ztrácejí na

tmavém podkladě nebe.

"Někdo je obávil," hovoří soused v šeru, "a zítra možná uvidíme, kdo a jak se to dělá."

Hlas se mu třese vzrušením a také netrpělivostí.

Vyzvídá, co si myslím, že se asi za kopcem skrývá, a já v polospánku mumlám: ~~x~~
"Zelí, vyrovnané do vysokých hromad, koník, který se kolem nich pase, červená obleka, ~~xxx~~ ležící v trávě..."

x x x

K ránu nás probudil křik ptáka, který hlučně vylétěl ze křoví a dosedl někde blízko v mlze.

Nasáklí rosou stoupáme za sebou po mokré trávě. Mlha směrem vzhůru houstne, občas zahlédnu sousedovu lysou hlavu, jak se z ní vynoří a opět zmizí; několikrát jsme se také zapletli do křovin, které se v ní skrývaly.

Pak klopýtáme po kamení, které vystřídalo trávu, mezi velkými balvany, rozsetými po stráni.

U jednoho z nich odpočíváme. Zvedá se vítr, žene před sebou chuchvalce mlhy a za několik okamžiků stojíme uprostřed kamenité louky, ze všech stran obklopené mračny. Nad jejich bílou rovinou se bělá v dálce měsíc.

Opíráme se jeden o druhého, zadýchání v chladném větru. Praporek na sousedově krku se třepetá a napíná řemínek.

mlčky se díváme, jak se pomalu vynořují vrcholky okolních kopců, vždy trochu pod námi, jejich úbočí a na nich keře a osamělé stromy, jak se měsíc vznáší a vzdaluje, stále bělejší ve slunečních paprscích,

odněkud k nám tichounce doléhají hlasy, zvuk trubky, bubnování, gongy, ale vidět není nikoho. Jen kopce, oddělené od sebe údolími, se tyčí na všech stranách, a nad nimi mraky ve větru, bílé, ale jinak než měsíc.

Nad jednou horou v dálce vystupuje dým.

Všechno je daleko, kopce i nejbližší kameny i soused, který pobíhá po planině sem a tam, jako by nevěřil, že tady je cíl naší cesty, i ruka, kterou si zablácím oči, plave v dálce a ta ji jako všechno ostatní unáší někam ještě dál,

"počkejte," volám, zdá se mi, že mě vše-

chne opouští, i moje tělo se vznáší daleko a stoupá, jako by ho někdo pomalu vytahoval na tenkém, neviditelném provázku,

jen oči zůstaly, a hlas, který volá "chci s vámi, já taky".

A vrchol kopce, kam jen se poděl.

"Počkej," volám za sousedem.

Vrátil se. Sedí nedaleko mne, opřený o velký kámen, praporek má před ústy a třese se v tichém kašli. Když se postaví, je na jeho žlutém praporku vedle černé a modré také červená barva.

"Horizont," zašeptá jako by se omlouval a bezmocně svěsí ruce.

Potom se obrátí a beze slova, se sklopenou hlavou, se vydá zpátky k našemu údolí.

Jdu za ním.

Zdaleka vidíme zelináře, jak váhavě postávají u cesty, kterou pak přebíhají a ~~xkrá~~ ztrácejí se sehnutí mezi záhony, střechy domků se černají v žluté hlíně a jak klesáme níž a níž, okolních kopců ubývá. Nakonec zůstanou jen ty, které odjakživa známe.

Na zpáteční cestě jsme také potkali koníka. Ležel v křoví, s nohama ztrnule nataženými do vzduchu a na jeho těle seděli

práci. Soused si u něho na chvíli odpočinul
a vzal si rolničku z jeho hřívky.

ZBYNĚK HEJDA

Jednou večer

Jednou večer se všichni sesednem
 okolo třiceti lahví,
 já, ty a Bob,
 vy dva a já, my dva a on,
 někdo tu chybí, zpozorujeme to ale až
 všichni už budeme na mol,
 ovšem, někdo tu chybí,
 ale vždyť já jsem tady, řekne ten, kdo
 tu chybí,
 ten, který je pořád s námi,
 ten, který pořád chybí mezi námi,
 a tak dokola a tak dokola,
 když jsme na mol...

- - - - -
 Tu noc svítalo už ve tři ráno na tvé nahé
 tělo,
 Jarmila spala, slyšel jsem její dech,
 byla na dosah ruky, rád bych ji pohladil
 po vlasech,
 celou tu noc jsem se bál,
 že se probudí...

A tak mi zas ztroskotal - žel - ten sen
 mít obě najednou: dvě je ten sen; ležel

jsem uprostřed, Jarmila spala, bál jsem se,
že se probudí, ať spí... je na mol.

Je to lest, po mé pravé ruce spí
má vykrváčená bolest, vnímám
každý šelest jejíh~~o~~ dechu, ale
obracím se k tvému břichu.

Pohybujeme se pomalu v prostoru menším
než nejmenší cela: tření střev,
někde na chodbě praskly dveře, hrčí voda,
le jour s'élève.

V mládí - i pak - chtěl jsem psát jako

Jiří Kolář.

A zatím?

Škoda slov.

Teď je zas noc

a já si do zblbnutí hraju

jedinou desku pořád dokola,

jako tu noc, kdy jsme nestačili vypnout

gramofon

a pak při souloži mě to svádělo

podřídít své pohyby rytmu hudby,

/bylo mi, jako by se dělo něco veselého/,

ty jsi mě jemně zadržovala

/zřejmě se nehodil ten tanec k vážnosti

chvíle/,

ale tím tvým lehkým zdržováním rytmu

vznikaly nádherné synkopy,
tak nádherné, že jsem s tím musel přestat,
protože bych se byl musel
samou radostí začít smát.

Nemyslíš, Alice,
že, o čem píšu já, se v básních nepíše?
/Copak tohle je nějaká báseň?
A né, a né? řeknu já
sebeničivě nejistý./
Tak například Vladimírovo pyžamo
a jeho systém zapínání.
Nemohl jsem je rozepnout.
Když už můj zápas s knoflíky
zmohl tvou trpělivost,
tvé prsty tu věc vyřešily
navyklým manželským gestem
ve zlomku vteřiny.

• - - - - -

Kde jsou ty doby,
kdy jsem psal krásné verše!
Je mi jich nevýslovně líto, ale jsou pryč.
Jsou pryč, odešly
a já jsem zůstal trčet tady.
Jsem náhle starý a udivuje mě,

že se to stalo tak náhle.

- - - - -

Zdálo se mi,

že sedím na zahradě.

Ve snu jsem tam už dávno nebyl.

Díval jsem se dolů k silnici,

v oválné jamce přede mnou bylo ohniště,

jiné, kruhové, jsem měl za zády,

uvědomuju si,

že strýc teď na podzim uklízel zahradu

a že když jsme tady my,

on nikdy nevychází.

Z ohnišť ještě stoupal malý dým

1974 a 82

MILAN HLAVSA

Krad sem jako ty

Mejla konečně sehnal práci, chtěl dělat něco bohulibého, a tak se stal pekařským řidičem. Tři měsíce však musel sloužit jako závozník, aby se naučil znát svoji trasu a vědět, kam dát kolik Kyjeva, Vity, Sander, banketků, Grghamů a všech těch dalších dobrot. Už se celý třásl, jak zasedne za volant modré Avie a vyrazí. Leč nemělo se mu tak státi. V té době bydlel Mejla s Janou v kumbále. Den co den pilně vstával ve dvě hodiny v noci a spěchal na Karlák, aby chytil čtyřřadvacítku, která ho svezla do holešovických garáží. Často se stávalo, že spěchaje na stanici potkával v parku své kamarády opilce, kteří kráčeli obtěžkáni lahve-mi od Šupů tam, odkud on právě odešel.

Pak přišel březen, jarní prázdniny, a Jana s mámou a všema sourcezencema odjeli do Mařenic za Pavlem, Čarlím, Čuňasem, Honzou, Salámem a Bovím, který tam bydleli v hájovně a taky měli dělat v lese. Mejla zůstal v kumbále sám. Toho si všimli jeho kamarádi z vinárny a hned se k němu nastěhovali s obrovskou zásobou pití.

Pilo se ve velikém stylu. Byly to veselé doby. Šafránek jednoho večera dal Mejlovi svůj obrázek "Jedno šampaňské" za to, že příštím dnem počínaje bude mít každé ráno krom sobot a svátků po celý rok od Mejly za dveřmi jeden Graham. Žel, nedočkal se. Mejla nemaje už sil pokračovat se svými kámoši v tom divokém nekončícím večírku a přitom rozvážet Grahamy, navštívil svého psychiatra, který si ho pamatoval ještě jako velkého náčelníka kmene Chi Hua Hua. Lékař vida náčelníka řekl:

- Vidím, pane H., že jest vám třeba odpočinku a zdravého vzduchu. Sestra vám napíše neschopenku, za čtrnáct dní se přijďte ukázat. -

Taky se nedočkal.

Mejla totiž hned od lékaře šel za svým tátou, od kterého si půjčil auto s tím, že ho za týden vrátí. Táta se ovšem rovněž nedočkal.

Mejla zasedl za volant, připoutal se /byl totiž vzorný řidič/, a máje již plné zuby velkoměsta a jeho obyvatel, zvláště těch, s kterými strávil několik posledních dnů a především nocí, vyrazil do Mařenic za svými

nejmilejšími. Tam taky ještě týž den navečer po bravurní jízdě dorazil.

Průběh večera a naci se navenek nelišil od těch, které Mejla právě prožil v Praze, jen snad tím, že se pily levnější nápoje, a nebylo slyšet Šafránkův a Šteflův řev. ~~xí~~Boví vzýval Hospodina evangelíků, maje zrovna evangelické období, kterému předcházelo období hippieovské, a po kterém následovalo období katolické, svědecko-Jehovovské, židovské, a nyní - pokud je známo - drogmenské. Ale teď je Boví v Americe a tak má asi období americké. Doufám však, že nezapomněl na svůj slib a najde si v té Americe nákou pěknou Japonku a voďstěhuje se do Izraele, za ktorej bude hrát fotbal. Bylo by to voď něj hezký.

Honza Kindl hrál na kytaru Olympic a Beatles, voď tý doby se nic novýho nenaučil, a holky s klukama zpívali a tancovali.

Mejla s Pavlem a Čarlím však seděli v kuchyni, kde měl Pavel zašito množství lahví, takže ostatní, nemajíce si už čím připít, postupně odcházeli do hajan, a do pozdních ranních hodin rokovali a problémech komun.

Pavel s Čarlím měli již s touto formou bytí bphaté zkušenosti, které načerpali na hradě Seebergu, kde před Mařenicema bydleli se svejma rodinama oni dva a ještě Hendrix s Líbou a Čeleda s Jaruškou. Seeberg je zřícenina v západních Čechách a Čarlímu se podařilo přesvědčit památkáře, že to dá s několika kámošema do kupy. Nedočkali se. Ani Čarlí s kámošema, ani památkáři. Kdyby někoho moc tajímalo, proč, ať napíše Čarlímu na adresu 33 avenue QUIHOU, 94 160 Saint-Mardé, France. Zase tam něco opravuje.

No a tak ti tři bouřlivě diskutovali o tom, jaká forma komuny je nejlepší, jestli hippieovská se společněma holčkama, nebo zemědělská se společným pšenátem, nebo křesťanská se společným Duchem. Nakonec se jednohlasně shodli, že křesťanská, protože sou přeci jen slušný kluci a příkázání Hospodínova mají pevně vryta v srdcích. Pak šel Čarlí spát. Pavel, vida Mejlův smutný pohled, šáhl hluboko do trouby a vytáhl odtamtud další láhev. S Mejlou ještě chvíli uvažovali o tom, že by přeci jen stálo za to převzít nákou z hippieovských komunních regulí, ale nějak šikovněji ji formulovat, protože oba mají velice krásné holky. Potom už

byla řeč jen o muzice. Mejla se totiž tenkrát rozešel s Dg sk tím, že se už nemůže dál věnovat dvěma kapelám, jinak by se z něho mohl stát opravdu schizofrenik. Vyčítal Pavlovi, že chce dělat velký umění, a on že zůstává rockerem. Taky mu říkal, že textům, který Pavel v poslední době píše, nerozumí, a že sou psaný tak, aby jim nikdo nerozuměl. Pavel namítal, že ty texty sou jen sny, který chce sdělit. Na to Mejla řekl:

- Když chceš něco sdělit, sděl to tak, aby tomu lidi rozuměli. -

- Jak můžu sdělit něco, čemu nerozumím sám, tak, aby tomu rozuměli jiný? Ššš -

- Tak to nesděluj. Nikoho to nezajímá. Vyser se na to. Ššš -

- Ššš -

- Sděl to, čemu lidi rozuměj, nebo čemu můžou rozumět! -

- Kraviny je nevosloví... -

- Di do prdele s voslovením, kterýmu nerozumím. -

- A čemu rozumíš? -

- Všemu.... -

- Tak přěč říkáš, že nerozumíš mejm textům? -

- Protože jim nerozuměj jiný. -
- Jak to víš? -
- No protože jim nerozumíš ty. A když jim rozumím já, tak sou to spíš moje než tvoje texty. -
- Ššš -
- A já takový nesrozumitelný texty hrát můžu, ale ty je přeci nemůžeš zpívat. -
- Dyť taky nejsem zpěvák! -
- A co seš? Básník? -
- Píši texty... -
- Šššš -
- Šššš -

Pak si ti dva výtečníci řekli, že si vo tom musej pohovořit někdy jindy.

Už spolu o tom nikdy nemluvili, teď by musel Mejla jet za Pavlem do Švédska, ale nemá čas.

Dopoledne Dana navrhla, že by se mohlo jít na vejlet do Novýho Boru. Všechny její děti byly nadšením bez sebe, neboť podobné výlety byly pro ně obrovským povyražením. Proč, to do dnešního dne nemůže Mejla pochopit. Nejspíš to ale bude tím, že jejich táta byl veliký skaut /dotáhl to až na ro-vera/, a než se seznámil s partou, ke kte-

ré Mejla také patřil, podnikal s dětmi výpravy, na kterých je zasvěcoval do tajů skautského života. Naši dřevorubci rovněž projevovali o výlet veliký zájem, neboť to pro ně byla dost dobrá záminka, kterak se vyhnout jití do práce. Takže jediný, kdo byl z toho celý nesvůj, byl Mejla. Jednak znal několik lepších způsobů, jak zahnat kocovinu, ale hlavně měl v paměti událost, která ho potkala na výletě do Sv. Jana, kam jej vylákala Jana. Sv. Jan leží ve skalnaté průrvě, a na nejvyšší skále nad vsí je vřeten velický kříž. Ke kříži vedou dvě cesty: jedna schůdná s krásným rozhledem a druhá skautská. Jana ani na okamžik nezaváhala a pustila se po stezce jejímu skautskému srdci bližší. Mejla, který tam byl prvně /a naposled/, šel Janě v patách. Zpočátku bylo vše dobré. Pěšina se kroutila mezi všelijakými keři a pozvolna stoupala; když se Mejla poprvé ohlédl, měl však již pod sebou kostel a špičky akátů. K vrcholu skály ovšem bylo ještě velice vysoko a stezka byla čím dál užší a strmější. Po pravé ruce skála, po levé pak propast. Mejla otočen zády do propasti, již ani nevnímal Janino neustá-

lé volání "Kde seš, dělej, hoď sebou", a pomalými přísuny stoupal vzhůru. Dvacet metrů pod vrcholem se to však stalo: podíval se dolů podruhé. Nohy mu zdřevěněly, žaludek se sevřel, mozek se začal pohybovat a celé tělo se jalo plakat. Mejla už se viděl napíchnutý na kostelní věži. Nebo roztrhaný na cucky po akátech. Hodnou chvíli mu trvalo, než se odhodlal udělat další krůček, rukama vyhledával skalní výstupky, jak to viděl ve filmu o horolezcích, nohama pečlivě zkoumal terén, ústy chválil Hospodina a oči měl zavřeny. Když se pak šťastně dostal nahoru, kde Jana už stačila sníst svačinu, nedal na sobě nic znát. Je přeci Indián. Dolů šli cestou normálních bytostí a Mejla přemýšlel, zda mu tímto bylo ukázáno, jak má být dosaženo kříže. Totiž cestou, na které čeká plno nebezpečí, nejšštoty, strachu a obav, avšak na konci u kříže je pak radost z dojití asi větší, než po jiti bezpečném a příjemném. Mejlovi však nešlo na rozum, jakým způsobem se nahoru dostala Jana. Nejprve si byl jist, že jí byla po ruce skautská průprava, pak však rozhodl, že spíše než Janina obratnost byl na místě její anděl strážný. Ten Mej-

lův si zřejmě nedělal starosti, protože se domníval, že je Mejla Indián, nevěděl ovšem, že prérijní.

Nikdo se asi nediví, že po takovéto výletní zkušenosti se Mejla onoho dne nikam nehrnul. Nakonec ale přeci jen, nechav se zviklat, vyrazil spolu s ostatními. V hájovně, jak se té barabizně vznešeně říkalo, zůstal jenom Salám, který se chytře Mejlovi nabídl, že mu opraví špatně seštělovaný předstáh u auta. Jak se mu to zdařilo, neměl už si Mejla možnost ověřit. Ostatně nebyl si ani jist, zda auto takovou náročnou opravu neprodleně vyžaduje, koneckonců Salám jím nikdy nejel. Věděl ale od Kindla, že Salám je proslulý radotínský autoopravce, a tak s celou operací souhlasil.

Hned začátek výletu přinesl Mejlovi proti očekávání silný zážitek. Dřevorubci se totiž rozhodli, že svým přátelům ukážou, jak tvrdě pracují, a vedli je na své lesní pracoviště, což byla paseka, na které se nalézalo několik nevzhledných hromad z halabala naházených větví, které tam, jak sami dřevorubci říkali, přibližovali a pálili. Mejlu celá věc velmi rozesmála a hned začal vy-

kládat, jak on sám byl spolu s Emanem a Pepou opravdickým drvoštěpem v humpoleckém polesí, a jak práci, která naše chlapce tak vyčerpává, dělají tam v Humpolci o sobotních brigádách děti. To se ovšem zvláště dotklo Čárlího, který se hned začal chvástat, že už příští pondělí jdou všichni do těžby. Třicet korun od kubíku.

S penězi na tom byli dřevorubci špatně. Jak Mejlovi Kindl vyzradil, k poslední výplatě měl například takový zdatný dřevorubec Salám nedoplatek 20 Kčs. Ostatní na tom nebyli o moc lépe, a tak spatřila světlo světa směrnice "Pražská služba", podle které každý víkend jeden z dřevorubců odjížděl do Prahy a vracel se v neděli večer s plným batohem potravin, z něhož pak bylo možno přežít následující týden. Potraviny přirozeně pocházely ze špižíren nešťastných rodičů. Když jednou Čárlí, maje službu, byl v Praze, přistihla ho matka ve špižírně, jak opal do batohu konzervy, kompoty, těstoviny a všelijaké jiné poživatiny. Nešťastná žena zalomila rukama a zvolala: "Kdyby byli všichni jako ty, kdo by pak pek housky?" Čárlí však bystře odvětil: "No pře-

ci Mejla! a věru nebyl daleko od Pravdy.

A to už se den nachýlil a výletníci se vraceli k hájovně. Mejla si z výletu mnoho nepamatuje, jen snad to, že zlézal neustále jakési fantastické skleněné kopce, kterých tam všude bylo habaděj, a že cestou předával Čarlímu své dřevorubecké zkušenosti. Líčil, jak správně zacházet s motorovou pilou, ačkoliv v Humpolci s ní řezal výhradně Eman, jak správně osekávat větve od spodku ke špici, potom přeseknout ty větve, na kterých kmen leží, obracákem strom obrátit, osekát zbylé větve, vzít loupák a loupak tak, aby zůstala jen kůra, na které kmen leží, znovu vzít obracák, obrátit, sloupnout zbylý pruh kůry, a po díle nikdy nezapomenout nabrousit jak sekeru, tak loupák. Čarlí naslouchal, ani nedutal, a na očích mu bylo znát, jak u něho Mejla stoupá v ceně. Ten ale z prstižních důvodů Čarlímu zatajil mnoho skutečností, které by, jak se domníval, mohly na jeho drvoštěpskou autoritu, již právě praoně vybudoval, vrhnout dost špatné světlo. A ~~těm~~ třeba by to, jak Mejla, nemaje již chuť se ohánět více sekerou, nechal se raději vydržovat od děvy z hum-

polecké dívčí školy, mohla být i na Čarlího trochu silná medicína. Pravda - tenkrát snad.

A to už se společnost blížila k Heřmanicím. Tichou poštou bylo dohodnuto, že Čarlí, Pavel, Dana a Mejla se nenápadně rozptýlí a záhy se sejdou v heřmanické hospodě. Vtom se na silnici objevil jezdec na pionýru a uháněl velkou rychlostí k Heřmanicím. Všichni začali skákat do příkopu, aby je ten divoký jezdec snad neohodil blátem. Jediný Mejla však zůstal stát v jízdní dráze a zvedl pravici, na kteréžto gesto stačil jezdec správně reagovat, nasedl, řekl K hospodě, a poprvé a zatím naposled jel sám stopem.

Hospoda byla velice útulná, kamna hučela, nebylo nabito, a v nízké místnosti s malými okénky velice jemně pleskaly karty. Mejla si sedl k volnému stolu, objednal čtyři piva a čtyři rumy. Neodhadl však správně vzdálenost, kterou ujel stopem, a tak se stalo, že když přišli ostatní, na stole bylo pivo jedno, rum pak žádný. To ale trvalo jenom chvíli, protože hostinský, starý známý dřevorubců, se zřejmě chtěl ukázat,

a tak nosil a nosil.

Během večera si ke stolu přisedl místní ovčák, a mezitím co objednával nápoje, vykládal o svém chovatelství. Čarlí byl z toho úplně v tranzu, a neustále ovčáka doprovázel výkřiky: "To je vono! To je síla!" a "To musím mít!" Ten večer v něm asi začalo klíčit semínko, které za čtyři roky vzešlo v Řepčicích a vydalo stádo ovcí. Ale byly to plody hořké, které ztrpčily život nějžen Čarlímu. Kdo ví, ten ví.

Večer to byl příjemný. Dana se dívala zamilovaně na Pavla, který - i když se snažil vypadat nepřístupně - byl v sedmém nebi, Čarlí hulákal a v jednom kuse Mejlu poplácal po zádech a už se viděl ovčákem. Mejla pil a ovčák objednával.

/Ukázka z připravované knihy/

PÍSNĚ JIMÁ HORÁČKA

Lovci lidí

V dávných dobách živili se lidé lovem zvěře
ale potom došlo u nich k jisté nedůvěře
Jedni loví jenom dvounohou zvěřinu
a ti druzí chudáci v krámech koninu.

Jakmile ji uloví, hned do lágru padá,
tak to naše justice dělá velmi ráda,
protože se drží hesla pracovat se musí
tak nám to nařídili naši bratři Rusi.

Ref.: A tak se to pořád kombinuje
občas náhle někdo emigruje,
vypadá to všechno dost morbidně,
nejčastěji prchaj do Vídně.

Denně tu stojíme jako ovce,
a nevíme, kde v čem to vězí,
postáváme ve frontách jako blbci
a opakujem soudruzi, pravda zvítězí.

Tohleto se všechno lehce řekne,
ale s otázkou, co bude dál,
vo tom vám nikdo ani necekne,
jako by se snad těch lovců bál.

Ref.: No tak dámy rychle pryč ruce voď Koreje

Nebo nás ti zrádní lovci pošlou na
galeje,
vždyť život je tak krásný, ale bez
mříží,
no a tyhle názory nám vždycky přitíží.

Ref.: A tak se to pořád kombinuje...

Člověk je dutina

Člověk je dutina, koš plnej hniloby,
umírá pro slávu, rodí se na doby,
je vládcem kanálů a vládcem bláta
na první taneční rubáš si látá.

Umí se položit, umí se radovat,
umí si přilepit podkovu na kabát
sám sebou nahrazen, slepec bez hole
opičí genius, přestárlé batole.

Člověk je hrdina románů do kapsy,
člověk je odborník na náhlé kolapsy,
chytá se za srdce, které nebije,
zaplatí za lepší z novější serie.

Gumová krabice

Jsme lidé žijící v gumové krabici,
která si pluje v neznámém prostoru.

Jak tupej dobytek žijeme v ohradě
pár mozků sní o rajskej zahradě.

Však mohou jenom snít, v společném hahně
zkusit se k stáří o něco pokusit. ^{hnít,}

Pak dohnán k šílenství vrhá se proti zdi,
stěna se vyboulí v plastické soustrasti.

Vtom pozná na chvíli kousíček krásna,
stěna se narovná a on zas padá.

Padá do ráje hrabivejch zrůd,
za to mu rozervou každičkej úd.

Tak skončí každý, kdo ohtěl by u nás žít,
zkusit prorazit a od nich odejít.

VĚRA JIROUSOVÁ

x x x

Něco, co vůbec - ani ve snu, ani ve světě - není, s pomocí toho, co nikdy nebude, se stává. Jak se to asi děje? Skrze vodu? Je to úplně utopené. Ale co to je? Je to dům? Utopený v podzimní mlze se světýlkem v okně k ránu zády obrácený k neviděnému obzoru, který hřeje ještě od večera a sálá mírným žářem sluneční koule, co tam zapadá nad sežloutlým listím stromů, prosvítá mezi tenkými kmeny a pak se topí. Topí se v lese, ale se neutopí. Nebo se to děje skrze oheň? Oheň v lese, co žhne a ohřívá ruku, nataženou k plamenům, co hoří ve sluneční záři a k ránu mrazí. Nebo je to ta malá věc, věc velikosti lískového oříšku na dlani mé ruky, zakulacená jako míč? Podívala jsem se na ni okem porozumění a myslela si: Co by to mohlo být? A odpověděno bylo obecně asi toto: to je vše, co bylo učiněno.

Tak tou cestou k Ruzyni, co tam není, vyjetou lukami při poslední senoseči, tuhle jsem šla a sekáči s kosou a ženské s hráběma tu a tam postávali nadohled a někdo si otíral

čelo hřbetem ruky. Za zády nedaleko byl Strahov a Břevnov s Markétou, to vím, aniž bych se otočila, a já se ohýkala po té cestě ještě nevím kam dojít. Mířila k lesu. Tak jsem tam šla. To už se v lese šerilo a já jsem ještě za světla došla k věži. Ta věž, čtyřboká a postavená z tmavých kyklopských kamenů tam stála nehluboko v lese. Vedle byla voda. Nějaký okrouhlý rybník s elipsovitě prohnutým travnatým břehem a křivolakými kořeny stromů v hrázi. Vešla jsem dovnitř a v hustém studeném šeru jdu po schodech nahoru, kde slyším nějaké hlasy. Je tam mnoho lidí a teď už vím, že jdu právě tam a že mě tam čekají. Abych se odhodlala vejít, abych se usebrala, abych si totiž připomněla svoji vlastní tvář a odhodlala ji vstříc k setkání, zastavila jsem se ještě na ochozu. Slunce právě zapadalo a rudá sluneční koule hořela a vznášela se těsně nad obzorem. Úplně nadosah. Tak s tváří obrácenou ke sluneční tváři, chtěla jsem uchopit svou tvář a moje ruka se natáhla ke slunci, aby je zachytila. A opravdu: najednou mám slunce na dlani. Lehké a napjaté jako velký zářící balón, na dotyk teplý ja-

ko lidská tvář. Chvilku ho držím, pak ho zhoupnu a hodím ho nad sebe zpátky na oblohu. Sluneční koule se tam vznáší nad mojí hlavou a svítí jasnou září jako slunce v poledne. A nad obzorem, vidím, že se zase sklání, druhé a jiné, pravé slunce, a právě zapadá. Natáhnu k němu znovu ruku a zas ho chytím, podržím, zhoupnu a vyhodím druhý sluneční balón na oblohu. Nízko nad obzorem se hned objeví pravé třetí slunce a už by zase zapadalo. Docela jako ve hře s míčem se po něm natáhnu, chytím ho a po chvílce zase vyhoupnu nové slunce na oblohu. Tak dvanáctkrát. Až je nade mnou a nad vodní hladinou po oblouku v pěkných nepravidelných odstupech dvanáct sluncí na čisté zamodralé obloze. Dívám se na ně, víc sluncí už není, říkám si a poslední rudé slunce nad obzorem právě zapadá. Ještě chvilku. Nahoru do věže, odkud jsem slyšela lidské hlasy, jsem nedošla. Byla tam slavnost a na ní hodně lidí. Kostel svaté Markéty byl románský a věž v lese se podobala věži románské falce v Chebu. Město, byla to Praha, jsem zahlédla z věžního ochozu v dálce v kotlině. Bylo to někdy na počátku čtrnáctého století. Někdy jindy

si vzpomenu, odkud jsem to vlastně šla.

Tak to není dům, ale věž? Věž, to ale není moje otázka. Přesně to tak ovšem není, choť tím jen říct, že to není otázka přede mnou, na kterou bych měla odpovědět. Jestli je to vůbec otázka, nemůžu si ji nikterak položit, když v ní právě jsem a stojím a trvám. Tváří v tvář sluneční tváři. Ať se obrátím, kam se obrátím. Sluneční tvář na mne hledí. Dorůstá a couvá v tváři měsíce, Paní... /jméno neslyším/, vyjděte ze sebe. Tohle mi říká nějaký hlas. Snad tomu rozumím, ale nevím, jak se to dělá. Abych mohla vyjít ze sebe, musela bych přece napřed přijít k sobě, a abych mohla přijít k sobě, musela bych předtím vědět, kde jsem. A co dělám, co se pamatuju jíného, než že se ptám, kde jsem. Jsem tady. Volám. Tady jsem, Pane. To je celá moje modlitba. Tvář slunce v měsíci se ke mně sklání laskavě. I nemá tvář se tak mile dívá a bezelstně zrcadlí tvář, z níž vymizelo každé přání.

Kulisa mrtvého města, přes níž se převaluje čas vlnách přetržitého dění, které

nikam nespěje, je poseta živýma očima, které se dívají na něco, co je nejspíš někde blízko za mnou - zhruba v rovině mých očí. Co to je, se ani neptám, snad bych se i otočila a spatřila něco, co se dalo čekat, naštěstí ale mám čekání už nadobto vystarané. Dokonce celý předposlední čas nebyl než čekání na to, až skončí tohle čekání. Až jsme se dočkali - já a moje čekání, -, že už nemusíme na nic čekat. Opravdu nic není tak duchamorného jako stav, který jsme stručně popsali a překonali téměř bez naší zásluhy. Stalo se to někde na ulici nebo snad v nějakém domě. Dočista se mi podlomily kolena. Možná jsem i zavravorala a ještě si pamatuju, že jsem někam běžela a buďto už cestou nebo potom se mi dělaly mžitky před očima, jak mě to porazilo, že už není na co čekat, že už je čekání jednou provždy konec. To jsem přece neočekávala. To jsem nečekala, že až skončí čekání, že budu tak docela při sobě, aniž bych vůbec věděla, kde jsem. A taky že budu mít navíc cennou zkušenost, o které bohužel nevím, na co by se mohla hodit. Zkušenosti jsou ovšem vesměs takové povahy; jejich nepotřebnost na jedné straně a neužitečnost na druhé jsou dobrou zárukou, že je není

třeba opakovat.

Když je ti líto, že už léto není tady, otevři okno do zahrady. Pahýl strom s právě ořezanými větvemi je plný básní. To mi říká cit a jak to mám doložit? Jabka jsou sebrána do koše a větve s usychajícím listím sneseny na hromadu. Zahrada se prosvětliła. Je podzim a je to trochu pusté. Za plotem mokřinatá louka a listí stromů podle potoka zlátke. Co je tu stálé, je jen cit, který mi říká, že není způsob, jak ho doložit. V té pustotě se ozývá hukotem moře, která není nadohled. Je jen přisouzeno. Teď je to moře pohyblivé, neumdlévající přelévání vln, zpěv ve svém rozprostření, v němž se zrcadlí úplná tvářnost dění. Slunce s měsícem - dvě zrcadla bez marnivosti zrcadlení. Podívej se, co zrcadlí zrcadlo v zrcadle? Rychlé schody mezi dvěma nedefinovatelnými body nebo chceš-li, nedefinovatelná ale jistá spojnice dvou propastí. Propast se otevírá propasti jako se dvě nekonečna vejdou do jedné věčnosti. Kde jsem? Je to bezpečné místo, tady naproti náhodě - pod patou anděla vír vykroužený na vodě.

PETR KABEŠ

alpaková vidlička na předkrm
 jak živý humr vyjela mi z ruky
 za mými zády
 chvěje stěnou rážového salónu

tu zdobil váleček se stříbřitým slézem
 váleček jenom hrál
 já otočen teď zírám v surovinu
 a rudná žíla na mě trhlinou

noblesse oblige, znovu otočím se
 k tabuli: tam zbujel ubrus v len
 a domestikovaný rypák
 přes aspik míšeň měně v střep, mě pozřel

aniž pokknul; zevnatř už
 otvírám chřtány dva a volám opo-
 moc: ozvěna sama
 vrací se a nasládlá,

artikulovanost je tatam
 ovocný desert taky tam

pro V.B.

JIMÍ KOSTŮR

Lesní blues

Tak jsem znovu tady! Ohnul jsem to doprava z asfaltky Podkrušnohorské a už tejrám motor svojí zelený Ropuchy po hrbech kolejí do strmého vrchu Tesařovky, což je kamenitá lesná cesta nad litvínovskou stanicí první pomoci nahoru k hornickému Meziboří. Tam ale až nejedu, protože někde za třetí zatáčkou mají začít skládky špiček, které mám manipulovat. Dal jsem se tedy opět na lesní rachtu, i když jen brigádně po práci, napřed mě nechtěli u litvínovského lesního závodu vzít, teda obrýlenej kádrovák Němec, a to kvůli aféře před několika lety, kdy jsem na ně zavolal podnikovou kontrolu z Teplic a museli mi odebranou pilu vrátit a doplatit ušlou mzdu za měsíc, co jsem s Jirkou Vyšínem a starým Zavádilem místo těžby sbíjel oplocenky a stříkal chemickým postřikem lapáky, navíc byl ve zdejší lesáckém plátku ještě otištěn článek podnikového kontrolora o zbytečných nesrovnalostech mezi pracujícími a zářodý, takže proběhla docela přímovní sranda, byl jsem v článku označen zkratkou J.K. a u lesního závodu nebylo uvedeno místo působení, jenže teď se ale už mrskám

v Ropuše /staré škodovce 1202/ a přes zdvižený čumák vyhlížím rygoly, abych neurval výfuk, vedle na podlaze poskakuje oranžová švédská huskvárna s nasazenou ojetou lištou, kterou jsem splasil za padesátkem od jednoho známého, protože na lomském polesí pro mne žádnou neměli, a v horním zpětném zrcátku ku vystrkuje za zadními sedadly Don velkou bílou hlavu s hekajícím vyplazeným jazykem, kterého vezu s sebou, aby si v lese protáhl zestárlé kosti, je celý obložený kanystry s benzínem a olejem, ale už jsme na místě. Otočil jsem se s autákem na rozrytém rozcestí od traktorů a šoupnul ho do stínu pod ~~xxxx~~ osamělý vysoký javor. Vysoukal jsem se od volantu a ndzvedl jsem uvězněnému Donovi zadní dvířka, schvácený dědek hned hupl dolů, zatřepal huňatými chlupy a upaloval s visícím ružovým plátkem k nedaleké strouze, která běží přes cestu, já si vrazil do rtů zapálené bidlo ~~am~~ na javoru nahoře známě zacvrlikalo, o kus dál odpověděl druhý zvonivý trylek a pak další a další a podél cesty se rozléhal hlasitý jamí koncert, takhle řádějí pěnkavy vždycky v odpoledním prosluněném tichu, zaposlouchal jsem se ještě,

jestli nenaslyším naříkavou fistulku snášející se lindušky a místo ní se na kopci ozvala kukačka, osamělé zakukání přelétalo nad načechranou hradbou buků na protější straně, kterou rozčeřil chladivý závan, osvěžil mi nahá záda, zalovil jsem v poklopce a nakreslil do hnědavého prachu stříkavý ornament. Pak jsem si dotáhl povolenou kliku provázku na plandavých montérkách a řekl si: "No jasně, les!"

Na Tesařovce jsem dlouho nepobyl, protože zbylých špiček po odvezených surácích /to jsou šestnáctimetrové kulatiny/ bylo málo. Užil jsem si tam ale pozhnaně hlíny, jak byly skládky ještě obalené loňským blátem od stahování, pořád jsem musel brousit řetěz a to jsem měl starý pižlák s polovičními zuby, který jsem vyhrabal doma ve špajzce, pila naštěstí běžela, sešestežoval jsem jí na karburátoru vzduch a otáčky, a když jsem přidal plyn, řvala čistým tónem jak F 1 na Grand Prix. Za odpoledne jsem postafil však jen šest metrů, což byla bída, za rozřezání a postavení jednoho metru je bůra, takže jsem si vydělal akorát

na slanou vodu a na benzín do Ropuchy, tehdy když jsem ještě dělal u Lesů, všichni jsme se na polesí vyhýbali manipulačce jako čert kříži, protože je to nejhůře placená práce s pilou, a já blázen chci teďka začít šetřit na barák, jako jsem měl za starých časů na samotě nad Mezibořím, jo jo! O víkendu jsem už udělal víc, v Lomu jsem naházel do Ropuchy na zadní sedadla dvě matrace, přibalil spacák, nakoupil jídlo a budeme s Donem v lese trampovat, v poledne jsem si na suchém lihu ohřál v ešusu krevní tučnici a vyzunkl vychlazenou desítku z potoka, zasyčela mi v hrdle a pak jsem se svalil do mechu ko knížce do chládku a potom za pól hodiny jsem zas zasypával cestu gejířem pilin, otíral si pot z čela a nadával na hlínu a hromoval, když se mi sesypaly konce postavených metrů. Sbírám takhle nařezaná polena na cestě, když hlídač Don se zvedne z trávy a začne štěkat, rozhlídnou se, a ze stínu buků naproti vystoupí pohádkový dědeček, šine si to ke mně s bílou hlavou, přes rameno má plátěnou mošnu a na prsou mu vyčuhuje z montérkové blázy dětská vlasatá panenka, hodím poleno na

na rovnáný metr a dědeček mi hned oznamuje, že jde s Anežkou na procházku. "Vzal jsem ji s sebou i k moři do Bulharska," povídá a hladí panenku po zrzavých vlásčích, potom vypráví, jak jí postavil na pláži malý stan, aby od jižního slunce nedostala úpal, já se ohnu pro dřevo a vyzvídám: "A to s ní také spíte?", dědeček se usměje a vypočítává, kolik má pro Anežku šateček, "Sám jí je šiju," řekne a urovnává jí bílý tylový šáteček na hlavě, Don mu cpe mordu pod ruku, dědeček ho podrbe a pak se pozdravíme a on s Anežkou v záhradě odehází směrem nahoru do Meziboří, sladké snění, osamělý dědečku! Nastal večer, to už jsem se přemístil výš na rovinku se skládkami modřínů, řezal jsem až skoro do tmy, abych ráno mohl jen skládat metry, teď pila odpočívá v autě a já si hovím na pařezu vedle plápolajícího ohně, porazil jsem na něj slabou soušku a suchá polínka prskají v kouři zářivé body jisker. Vypaluju si spokojeně cigárko a náhle někde ve tmě za sousední oplocenkou se ozve štěkot, nezní ale jako od psa, Don zvedne hlavu od plechovky se žrádlem a upírá po-

hled upřeně mezi kmeny smrků ozářené ohněm, chraplavé vyňafávání se nese z jiného místa, zní velice rozněvaně a poznávám, že se na nás rozčiluje srnec, Don vyrazí z hrdla svoji válečnou výzvu a srnec ho zasype hněvivými nadávkami, podle hlasu je slyšet, že krouží kolem v nevelké vzdálenosti a evidentně mu jdeme s Donem na nervy, poslouchal jsem tak čtvrt hodinku, jak se Donům bas dohaduje se srncovým bojovým tenorem, a pak jsem šel sebou seknout do Ropuchy, vsoukal jsem se do spacáku, přehodil ještě přes sebe prošívanou deku a ti dva hádavci pořád x nechtěli přestat, několikrát jsem Dona okřikl z auta, ale srnec ho stále provokoval, nakonec jsem vylezl naštvaný ven, nasbíral tři čtyři větší kameny a hodil je směrem, kde ta srnčí potvora naposled vyštěkávala, jenže ani to nepomohlo, tak jsem výhružně strčil pěst Donovi před čumák, zařval na něj, aby si lehnul, a pak jsem rezignovaně zalezl nazpátek na rozložené matrace...

Začal jsem manipulovat u hajného Honzy Vitnera v Šumném dolu. Je to jedno z nejhezčích míst Krušných hor v litvínovské oblas-

ti, tvoří ho dlouhé, táhlé údolí, které vyústuje na hřebenech u Flájské přehrady, protéká jím divoký Šumný potok a asi v půli přehrazuje cestu dřevěná brána obory pro jeleny, tam začíná už polesí Klíny, ale já mám figuru níž u železných stojanů lyžařského vleku. Přes všední dny jsem podělal menší skládky u lanovky a na víkend jsem si ponechal silné dříví, které musím štípat, za štípání smrku je přes dvanáct kaček, takže se na něm dá víc trhnout.

V pátek odpoledne jsem profrčel s Ropuchou starými baráky v Šumné a za několik kilometrů jsem ji otočil u vleku a zaparkoval kousek nazpátek na travnatém plácku. Napřed jsem s Donem seběhl k Šumnému potoku, abych si dal vychladit zásobu piva a uskladnil do chladu sáček s mlékem a mraženou držkovou polévku, dravá voda burácí hned nablízku za skládkami a přes vyčnívající balvany v peřejích leží vyvrácené kmeny s velkými talíři chorošů, vypadá to tu jako v kanadské divočině. Nahoře z autáku jsem vyndal lesácké nářadí a k pile a ke kanystrům jsem opřel těžký kálač na štípání a ještě mám čerstvě nabroušené železné

klíny, vsoukal jsem se do montérek a do čela si posunul indiánskou čelenku z provázku, aby mi nepadaly do obličeje vlasy, až se budu rozmachovat s tím dlouhým sekerokladivem, které by jednou ranou porazilo slona, a teď se polena těšte! Nejdřív jsem musel ale naměřit skládky na rozmanipulování, to mám pokaždé ukrutnou radost, dokud nedržím v prackách řvoucí pilu, nemám pocit, že jsem dřevorubec, poskakuju vřdycky podél natahaneho dřeva zlomený v pase jako babky na řepném poli, přikládám uřízlý metrový prut od silného oddenku až ke vzdálené patnáctimetrové špici a črtám na strupatou káru měřicí znamení, ke všemu mám od drodivé hranaté křídý modré prsty! Dořezal jsem poslední nádrž, zmlklou oranžovou potvoru jsem položil na zem a nalokal se do sytosti ze žluté třílitrové lahve z umělé hmoty, mám v ní vodu z potoka s rozpuštěným vitacitem, protože při lesní mkačce vypotím tuny vody, ze suchého drnu jsem zvedl krabičku startek a vyklepl cigaretu, po hřmotném kraválu pily nastalo osvěživé ticho, posadil jsem se na pořezaná polena a schované slunce vykouklo za mraky, zalilo světlem potemnělé údolí,

travnaté prostranství zazářilo mladou zelení a opodál ležící Don zbělal jako sníh, je to stále krasavec, otočil jsem se od něho a zpod prosluněných korun nakadeřeně bukové stráně na mne dýchla temná hloubka, vystupuje z ní tajemná skála a kolem ní v stříbrném brnění stráží hladké štíhlé kmeny, kdesi někdo vytrvale tluče zobákem do stromu, strakapůd se vznesl nad hromadou porozaných špalků a zmizel v kulaté díře osamoceného seschlého pahýlu, na keři poskočí červenka, vypustí do ticha mollovou flétnovou melodii, v tajné skrýši zaharaší střízlík, nad údolím přeletí kukačka s kukáním a klokotavým chrčením, na špicích smrků spustí drozdí podvečerní zpěvy, pak se začne snášet soumrak, všechno ztichne, nikde ani živáčka, a potom ve tmě žhnou prskavé rudé uhlíky od opékaných vuřtů a studené pívko mi opojně zalévá hrdlo, rozvaluju se ve vonící trávě a poslouchám hřmot uhánějícího potoka, prostě jsem v lese! V noci rozbubnoval střechu Ropuchy déšť, spršky narážejí v poryvech a karoserie se otrásá v kulometné palbě, nahoře na kopcích pobrukuje hřmění a virblující tmu rozčísne klikaté

bílé světlo, sfouknu plamen svíčky, odložím knížku a zkontroluju mokrého Dona, který se zkroutil pod volantem na předním sedadle. Včera jsem usínal s obavami o zítřejší počasí, a ráno svatý ježíšku se probudím a nestačím vyvalovat bulvy, na skle se ve stékajících stružkách zlatí malé barevné duhy a ~~xxx~~ prosluněné zelené prostranství venku vydechuje stříbřitý opar, vrazím bosé nohy do pracovních bot a s omotaným froťákem kolem krku peláším s Donem k potoku. Vzedmutá voda od nočního lijáku má odnesla mléko do moře, krabičku držkovky jsem našel točit se u spadlé silné větve opodál v proudu, nad ohlazenými oblázky u písčné zátočiny se mrskl pstruh a Donovi, který stojí po pás ve vodě a hltavě do ní noří tlamu, plavají x v zklidněné hloubce vlající pysky. Nad modravými plaménky suchého lihu se v ešusu převálují bělavé kousky drštěk, ale já nad nimi přemýšlím, jak se budu konečně rozhánět černošedým kalačem, přes noc jsem nechal nacucat v potoku naraženou násadu a železné klíny leží připravené mezi rozkutálenými špalky, ty vypadají jako uřezané ženské bílé nohy, a když pak s rozmachem celých ra-

men prásknu těžkou špicí, rozskočí se na ~~dvě~~ dvě oslinivé půle, v slunci se zaleskne odkrytá stružka lepidivé ~~kukavice~~ pryskyřice a to je jako bys rozlousknul pohádkový ořech se zlatým pokladem...

Nad Horní Vsí se zdvihala stráň vysokého bukového porostu. V zimě ji vykáceli a teď jsou buky natahané na skládkách podél klínské silnice, leží nad příkopem ve velkých hromadách a čekají netrpělivě na řev motorové pily a zvonivé rány kladiva, které roze rvou jejich štíhlá těla na úhledně srovnané hranice štěpin. Když mi ještě v Šumném Dolu Honza Vitner oznámil tuhle novinu, skepticky poznamenal: "Je toho ale přes dvě stě kubíků! Troufáš si na to?" Hned jsem se tam celý žhavý rozjel, kročil jsem to nahoru hadovitými serpentýnami a uvažoval jsem potěšeně, že budu mít práci až do podzimu, na bukách bych si konečně mohl také pořádně namastit kapsu, protože za štípání tvrdého dřeva je za metr přes šestnáct korun, posledně v ládunku jsme s Honzou Andělem káceli buky, měli jsme za metr dvaadvacet kaček, ale to jsme se museli trmácet ve strá-

ni po pás ve sněhu a lézt přes zasypané vývraty jako opice, pravda, v lednu je dřevo zmrzlé, že jednou ranou se rozsekne hladký kuláč jako nic, ale teď zkraje léta ještě nezaschlo, buky se těží proto také v zimě, aby měly zmrzlou mizu a při kácení nepraskaly, takový čtyřkubíkový kolohnát se roztrhnout a vzít někoho přes hubu, tak nezbydět z našince ani mastný fůk, jenže když se začne tenhle obr s metr a půl průměrem nakláňet, zachvěje se celá strán v základech při jeho svištivém letu a dunivém dopadu, v gejzíru sněhového oblaku praskají a létají mohutné větve a ~~xx~~ člověk si myslí, že způsobil výbuch atomovky, pokaždé když pak leží přede mnou obrovitý kmen nehybně zapadlý v závějích, mám problémy smířit radostný chlapský prožitek se smutkem, že jsem takového ztepilého krasavce porazil. A už jsme tady, vykácená strán naš silnicí se zelená mladými břízkami a vymýcenou platinu pokrývá vysoký koberec rozkvetlé fialové vrbky, zarazil jsem auto u poslední skládky a šel s Donem obhlédnout stahané hromady, za svážnou cestou v příkopě jsem objevil studánku, takže problém s vodou

odpadl, rozhodl jsem se začít hned u skládky, u které parkuju a pak to potáhnu podél silnice až k zbylému sarkovému porostu, kudy jsem se kdysi bezpočtukrát pěšky nachodil, když jsem v lese poprvé v šestašedesátém začínal. Dole v údolí byl chladivý stín, ale na odkryté stráni slunce řádky pere, Don je zalezlý v trávě pod břízkami a já nestačím z prohlubně studánky doplňovat láhev vodou, místo úpletu z provázku jsem si také nasadil baseballovou čepici, protože žhavé paprsky si zamanuly mi rozklovat rozpálenou šišku, a navíc jsem řízl do kamene, což mi pochopitelně hnulo pořádně žlučí, hrbím se s úzkým kulatým pilníkem nad ztupenými zuby a ten sakramentský nový řetěz z amerického Oregonu, který jsem konečně dostal, má jich šestapadesát! Z natahané skládky už jsem polovičku sdělal a naštípané štěpiny rozseté dokola mi připadají jako armáda přes sebe poražených cínových vojáčků, kolem po silnici vládne rušný provoz a každý kouká, co ten polonahý podivín nad příkopem vyvádí, zrovna přefrčely naleštěné šestsettrináctky a panáci za sklem otáčejí ke mně blahosklonně

dvojité brady, museli zpomalit a objet zaparkovanou Ropuchu se zdviženými zadními dvířky, ze kterých na ně Don vyplazuje jazyk schvácený hlcem, tahle novodobá otláá šlechta si chlastá po poradě na Klínech a já lesní bůžek zbrocený potem máchám kalačem, aby si obtloustlí buřtipáni s vědeckým světónázorem mohli popíjet koňáček u praskajícího krbu! V zlatavém mázdrí rozfoukaných vláken na obloze odplouvá znavené slunce, za odpoledne se pěkně vyřádilo žhavým šílenstvím, hodil jsem poslední štěpinu na desetimetrovou hromadu rovnačky a seběhl k Donovi do stínu příkopu, nad hlavou mi zabzučela roztočená vrtule, potom něco bouchlo tvrdě do plechu, kouknu, co to je, a na chladnoucí zelené kastli Ropuchy pochoduje červeně vybarvený tesařík, na podlouhlém těle se mu lesknou krovky a legračně komíhá nohama a malou černou hlavičkou s anténami tykadel ohledává zdvižený prst, který jsem mu nastavil, když mi přelezl do dlaně, velký brouk na vršku nehtu roztáhne rumělkově kovové krovky a já pak za ním zavolám "Tak čau, kámo!"

Celé léto jsem prakticky strávil u bukových skládek. Rozbolely mě z toho ruce, že nemůžu pořádně spát, v předloktích mi od otřesů kalače do klínů svíralo žíly bolestivé mravenčení, které mě v noci probouzí a do rána potom nevím, kam pod dekou natáhnout bolavé ruce, ve všední dny jsem jezdil do Horní Vsi dvakrát týdně na motorce a o víkendě jsem bral s sebou Dona autem, občas se mi také podařilo zdrhnout dřív z práce a klika byla, že jsem na Osadě v Litvínově vykonával jen lehké zaměstnání topenáře.

V pátek odpoledne po silnici tůrují autáky rodinky chatařů nahoru na Klíny a několikrát za den přesupí autobus s přečpaným vnitřkem do Českého Jiřetína až k německým hranicím, chalupáři a víkendoví výletníci se ládují pivkem v klínské hospodě, já nad příkopem bouchám jako blázen a pod baldachýny nadýchaných letních kumulů se honí vlaštovky a nad nimi vykružuje hvízdající jestřáb plachtivé piruety, zvednu hlavu od špalků a závidím mu svobodné plachtění nad lesy. Pod netahanými buky na skládkách jsou i dlouhé kulatiny skoro metr v průměru, které jsem musel napříč naříznout pil-

kou, aby se daly vůbec rozštípnout, pokud nemají velké zrcadlo suku, není s nimi tolik práce, jenže zrovna jsem narazil na klikaté útroby houžví, a i když mlátím zběsile kalačem do nasazených klínů, v šedé kůře se natrhne jen nepatrná zelenavá cestička pukliny, dřevo nechce vydat bílé tělo a drží při sobě jako klíště, ohnu se proto vyplivaný pro pilu a vnořím řvoucího zubatého pomocníka do panenského vnitřku, v obrovitém špalku konečně cosi pukne a pak praštím pecku kalačem a rychle uskočím, obě půle o velikosti stole se rozvalí s kýmácvým žuchnutím a ze zkroucených střev vlají roztřepené nitě vláken. V tu dobu jsem byl nastěhovaný u největší skládky nad studánkou a najednou se dozvím takovouhle novinu, že prý kradu a nakládám do autáku štěpiny, "Někdo tě viděl a volal to do Litvínova na závodě" informoval mě do telefonu polěsný Míra Krátký a hovoří tónem, jako kdyby tomu sám věřil, v prvním okamžiku jsem měl chuť jít tady s tím praštit, ale pak jsem si to rozmyslel, nějaký horlivý pitomec nejspíš viděl u skládky zaparkovanou Ropuchu s pražskou značkou a hned zvěřil zloděje, posta-

vil jsem tedy na kraj hranice metrů tři hladké štěpiny, aby koukaly do silnice, a vyrobil jsem na ně modrou křídou velký nápis, který musel trknout do očí i slepého, měl jsem od té chvíle pokoj, protože na štěpinách bylo napsáno: "Jelita, tady se nekrade, ale maká!" Na polední obloze vykvetla v zenitu ohnivá růže, bičuje mi a vypaluje kůži nemilosrdnou žíravinou, jsem zalitý potem jako namaštěný černošský tanečník, vlasy na čele mám přilepené a provázkovou čelenku můžu ždímat, majznu s kalačem mezi polena a jdu se zchládit do příkopu ke studánce, do kamenité prohlubně zurčí útlý pramínek, ale voda je v ní fantasticky studená, naberu do dlaní ten zázračný životabudič, chrstnu si plné hrstě na rozhicovaný obličej, na ruce, prsa a záda a já v první chvíli vyjeknu, když na mě ze zřplíchanců sáhne ledová ruka, potom už slastně hekám a lechtivé čůrky mi tečou do kalhot a za trenýrky, jousej to je balada, jak mi osvěživě zchladily zpoceného vamprdlíka! Stojím rozkročený nad jedním polenem a doprostředka si zrovna musí sednout černý brouk, rozmáchnu se, a on se ani nehne, zahýbe prottky tykašel jen na

pozdrav, i když kalač prásknul petardu těsně vedle něho do pukliny, svalil jsem se upečený z horka na chvíli do tmavého úhlu stínu za hranicemi štěpin a tam zas slaví pijáckou slavnost velcí černí mravenci, kteří lokají štávu z míznatých polen, pobíhají rozjařeně sem a tam a vedou spolu sousedské rozhovory, koukám, jak dva vesele plkají kusadly a pak si všimnu, že z nízkého dubku opodál ke mně na neviditelné nitce zalétá zelenavá housenka, vánek s ní vřaje na vysoukaném vlákně do oblouku a ona se mi točí před nosem dokolečka jako na kolotoči, copak asi na mně vyhlížíš, ty vzdušný mořeplavče! V tom pekelném vedru se nedá makat, sebral jsem z metrá košili a rozložil ji v trávě k rozvalenému Donovi, ten mizera si chrápe pod břízkou a doráží tlapou pro podrábání, zatímco dřu u skládky jako soumar, vylovil jsem na odfrknutí z krabičky startku a nebe nad strání ztmavlo a zavládl úlevný chládek, slunce brzy ale vypluje z šedavého břicha mraku a bude vrhat rozžhavené proudy zlatého ohně až do půl sedmé, teď se opět světle rozzářily srovnané stěpiny a na užizlých čelech se kroutí

v arabeskách černavé abstraktní kresby a já si ve stínu připadám jako odpočívající Michelangelo, když v kamenolomu lámal mramor na sochy...

Nastalo babí léto. Fialová vrbková strán zblelela, ze zelených tobolek se uvolňují svazky chlupatých semen, foukne vítr a bílé pokroucené chumáče se rozletí jako malé planetky, dodělávám už nad Horní Vsí poslední zbytky. Nahoře u zatáčky pod Rašovem na mě čeká ještě malá skládka, kam jsem zajel na motorce, je tu rozlehlý výhled do nížiny, ale není to útěšný pohled, z monstrózního obdélníku Staliňáku stoupají obří chuchvalce páry a kolem se rozprostírá mrtvá poušť měsíční krajiny s hlubokými dírami povrchových dolů, člověk je opravdu náramný zvelebitel této planety, vymláčené holé kopce dokola a ostrůvky umírajících smrků svědčí, že to s Krušnými horami dopadne stejně jako u sjezdovky nad Mezibořím, kde jsem naposled dělal v těžbě, tam také trčí jen ~~nekak~~ uschlé roští. Nad hedvábným čeřením světlého psinečku se třepotají dva bělásci, na zešedlý povrch staré klády přistál velký lumík,,

kterého pak vystřídala hnědavá kobylka s vrzajícími křídly, udusená půda je poseta vrstvou žlutavých pilin, povalují se na ní krátké odřezky buků a na prašné přibližovací cestě se mezi odrolenými hrudkami běhlají kamínky, ze sesychající trávy čouhá ulomená větev a roj průsvitných mušek korunuje na vzdáleném návrší osamělého sirotka, nachýlený suchý pahýl smrčku, opírám se zády o tlačící štěpiny a připomínám si, jaký jsem kdysi bývával brácha stromů, oblohy, hvězd, zvířat a ostatních drobných nepatrností, no nic, jde se makat! Jednou se takhle vyvaluju s pivkem u ohně vedle louky, kde jsem přenocoval za Horní Vsí v Ropušce, a na kraji mezi buky se cosi fialového máhne, koukám, kdo to je, a ve střevíčkách na tenké jehle tančí rozbahněnou cestou lesní víla, zastaví se nerozhodně s blondatou hlavou nad velkou louží a ptá se: "Neudělá mi nic, ten hafan?", potom když sedí u ohně na špalku a seškrabuje klackem bláto z lodiček, vypravuje mi, jak byla v klínské hospodě na svatbě, ale tam ji prý urazil a tak jde domů pěšky do Janova, "Nemáš náhodou pro mě tepláky?" řekne a přihně si

z flašky, kterou jsem jí daroval, oznamuje mi, že tu klidně se mnou zůstane, a já si všimnu, že nad večerní róbou s fialovými květy já vykvétá na krku zarudlý uhřík, přes léto jsem neměl na holky čas, proto pobaveně uvažuji, že by to ve tmě v Ropuše nevadilo, mladou vlakovou průvodčí se zplihlou ondulací nakonec čerstvý vzduch přivedl k rozumu a po cigaretce se rozhodla přeci štrádovat z kopců domů, šel jsem s ní kus přes Horní Ves, aby se Don proběhl a já se podíval na stráně na jeden barák, který jsem chtěl před lety koupit, v zatáčce silnice se na mne drobná blondýnka ještě otočila a tak jsem jí mávl a típla vajgl o patník, láska je něco jiného, milý čtenáři! Nedávno jsem hnál nahoru na motorce ověšený jako vánoční stromeček a v jedné ostré zatáčce jsem se ohlédl, jestli mi na nosiči neklouže připevněný ruksek, byl pořádně nabitý plechovkami s benzínem a olejem a ostatními náležitostmi a k tomu jsem měl na rameni zavěšenou pohupující se pilu, otočím se spokojeně nazpátek a hup jsem v příkope, podařilo se mi naštěstí vyrovnat balanc a projíždím nastlanou závěj starého

listí, když nemůžu hned vyjet kvůli vysoké krajnici, opodál je asfalt nízký, tak jsem neměl ani snahu zastavit, najednou se ozvala rána a pink udělal jsem ve vzduchu přemet, rozplácl jsem se jako žába a koukám vyjeveně jako když neumím do pěti počítat, tam v tom místě pod vrstvou listí je ukrytý kamenný kanál a hluboká půlmetrová jáma mi ohnula ramena přední vidlice jako tureckou šavli, namísto do Horní Vsi jsem tedy s bídou a rizikem sjel akorát nazpátek do Lomu, kde mi za pár dní jeden kámoš u něho v práci vedleci srovnal, holt jsem opravdový expert! V Horní Vsi pěstují na státním statku krávy, které se každý podvečer ozývají za stromy stýskavým bučením, jsou ale ty jalovičky zvědavci, zabrousili jsme k nim s Donem a napřed přibehnou dvě k ohradě, pak už se přižene půlka stáda, natáhnou k nim ruku, ustrašeně odskočí a civí na nás velkýma užaslýma očima, oženou se po hmyzu ohánkou a leknou se, když Don na ně vybafne, potom nás doprovází houf podél ohrady a jedna se strhne a ostatní tradá vyhazují zadky a zhání za ní po pastvině bujnými skoky, připadají mi jako malé děti

a nevím, který blbec lidstvu nakukal, že jsme víc než přepestrý svět zvířat, makovci, koukejme se přiučit, jak vypadá prosté štěstí! Stmívá se, skládám na vrškách poslední nařezaná polena a mám už toho dost, ve ztmavlých korunách buků mě utěší soumráčná světlina oblohy, která je jako to odkrývající se heideggerovské bytí, poskládám věci do rukseku, nadhodím si pilu na rameno, odtlačím motorku k okraji silnice a frčím dolů...

únor-březen 1982

MICHAEL MATZENAUER

Květiny mydliny
Rokliny pustiny

Je líný rok
na křtiny
Půst když dal
mydliny

Domy jsou vyčistěny
Domy jsou čisté
Za roklí v pustině
je všechno jisté

Domy jsou vyčistěny
Jen na květech prach zůstal
Přijde déšť, umyje je
Což aby zůstal

Za noci hvězdnaté
Mraky se přihnaly
Omyly květy
Což aby zůstaly

Když zvednete koňský ocas,
najdete tam zvrásnělý otvor,
který se dá přirovnat k jednomu vašemu otvoru
na který se nemůžete dobře podívat.

Tene ve dne - žyd za čas
 Jdete Tede. Rov dá mat
 Ký soň nómu - muší vaš
 Var bod bodře - op rov vat

Tede zved, když líně rás
 Vor to duje - duje to
 Z podob dívat pod ocas
 Též má Tede dueto

BOJ

/Hra v šach/

Věz že amád Jobův je Zdec
A přece Lár je sám
Setřel jez a Mád /šach/ přec
Vrah Lára skrytý Dám

Chýra krytý, rytý třel
Že cel je Zdec a Decův kmád
Már Lárův mar, máz na máz mřel
Věz že Jobův amád je vád

Troll :

Tek v řítkách jích

Rat nordických

Och měl ten řítek

Laskavý úsměv bitek

Lombardo - Lombardických

Svaté děti

Na šedesát malých dětí
do čakánek kopalo
Na sto dědek a babiček
k zemi pěkně padalo

Když se zvedli čílili se - plakali
Ti co s země nezvedli se - nevstali
Divily se děti když se seběhly
Do těch kteří nezvedli se kopaly

Moje děti krásné děti půjdeme
Do kostela kde se modlit budeme
Až vyjdeme z kostelíčka zase ven
Ve svatý den do stařeček kopat nebudem

Odpustí stařecci dětem věřícím
Budou si vyprávět jak šlapali ulicí
Když šedesát malých dětí do hůlčiček kopalo
A jim k zemi se tak pěkně padalo

Poslední rozhovor

Ptala se mě: "Zítřka ráno,
když jsi našel dobrou zem - "
Řekl jsem jí: "Uděláno,
dál už spolu nepůjdeme."

Neměla však snění proto
a já zase neměl ji,
žádat jenom právě o to,
pro tu chvíli poslední.

Pro tu chvíli zaříkání,
pro ty nože za nehty,
mohl jsem jí říkat "paní"
a ne jenom

Sen

Na poduškách
v bílém peří
se šeří
Jseš po večeri
a vzrušení
jež tě čeká
tě leká
Tvá heuréka
pak přichází
prudce, zřejmě
odchází
tak samozřejmě
se probouzíš
máš kavalce
snad nakonec
nespíš
A žena tě
jež odbyla
se zbláznila
nejspíš

Holicí štětka

Namydlila jsem dnes pětatřicet brad
Pětatřicet holobradů odešlo dnes
vstříc svým rodinám, dobrodružství a
krásnému dni

Na toho posledního
se můj holič usmál, přitiskl rozkrokem
o rameno
a pak při odchodu stáhli roletu.

A mne zase zapomněl vymýt.

PÍSNĚ PETRA OUDY
/Některé texty František Stárek/

Slepý pán

Potkal mě jednou slepý pán
měl bílou hůl a šel sám
a tenhle pán slepý byl
a světlo denní nespatrił

Ptal se mě jak tenhle svět vypadá
je-li v něm samá zahrada
a co v ní rostě za květy
jestlipak nejsou zaklety

Jak mu mám říct jak tenhle svět vypadá
vždyť je v něm samá záhada
něvěřil by a odešel
přestal by věřit v tenhle svět
přestal by mně ho závidět

Číslované blues

Lidem jsem pořád jen na obtíž
ve znamení vepsali mi mříž
číslo dali mi nad hlavu
prvně v kojeneckém ústavu

Pak jesle, školka, družina
ten případ pěkně začíná
v děcáku do patnácti let
žil jsem pod číslem třicet pět

Ref.: Chceme říct, že vám děkujem,
nevíme ale, jak se jmenujem
to je jenom maličkost
čísel, těch je pořád dost

A když přišel internát
já už se musel v duchu smát
pak dali khaki parádu
já nenáviděl armádu

Za to jsem byl ve věznici
a nakonec i v blázinci
teď na poslední štaci jsem
ve starobinci důchodcem

Ref.: Chceme říct, že vám děkujem...

Krysy

Za pár kostí, trochu šlupek
líže ruku každý pejsek

trochu zrní pro holuby
za to vrkaj, zobaj z ruky

Jenom krysy nemaj pány
tak je každý jedem tráví

Ref.: Ani my nejsme ztracení
žijem taky v podzemí

Žádnej spolek je nechrání
v podzemí se samy brání

Čím víc jedu, tím víc je jich,
starý ještě mnoho mladých

My nejsme krysy oplzlý
nechceme být už zalezlý

Ref.: Ani my nejsme ztracení...

Anděl si to přihasil
 hned za svítání
 hromovým hlasem ohlásil
 svoje poslání

připravte se dnes po poledni
 začne soud poslední

do poledne je času dost
 tak sme šli na pivo
 můj přátelé maj radost
 že to tak skončilo

kdejakej policajt Jidáš i Kajn
 ti se jen tetelí
 vědí už asi najisto
 že nebudou spaseni

v půl jedný přišel do hospody
 archanděl Gabriel
 svatozář pověsil na věšák
 s náma pak popíjel

co bude se soudem posledním
 ptám se ho potichu
 řek mi, že to byl jenom fór
 a dal se do smíchu

FANDA PÁNEK

Předsilvestrovská

P.F.1982

Léta marně v den i v noc
jsem zamilovanéj moc
měřim celý hodiny
následky i příčiny
parohy i dlouhej nos
proč nemohu metat nos:
bádám jak si pomohu
dál se honit nemohu

velkej Nimrod po bohu.

Fragment

Mám dnes Olgu rád snad víc
než kdy dřív bych mohl říct
Madonu i Démonu -
obě bych chtěl za ženu.

Sám ředitel zeměkoule
nakopal mně včera koule.

Chléb a hry

V starém Římě chléb a hry
pro sprostý lid zavedli,
léta Páně jak se dočtem -
už před naším letopočtem
zato v našem století
na měsíc se doletí.

Hygiena jede s kopce:
zips se zadrh u poklopce,
v době plný pokroku -
dál se drbem v rozkroku
v socialismu byl nám
těž i stryptýz zakázán
kromě hajzlu žádný není
sociální zařízení - -
v deset zavřou hospody
kvetě veksl obchody!

Interpunkce

Mistr Leonardo sklízí
věčnej úsměv Mony Lisy
dříve než se sešeří
před poslední večeří

Egon Bondy velkej svádce
neužívá interpunkce
z jeho prózy na nás civí
Šabataj Cvi jako živý

V odpařovně lidských těl
v sajně jsem zas včera dlel
buzerant a blbeček
nápis na můj hrobeček

Devět bran

Lexe

Dvojitej kříž katolíků
je na věžích kostelíků,
Peťák Lampl bohém byl.
vůbec nežral zato pil.

Devět bran je blaženství
co Chasidů tajemství -
nesplněnej slib byl vina
soudili i Hospodina.

Poslední program kina Pilotů

Ach ty Starý Vršovice /.../
v těch to straší čím dál více
čtu si program Pilotů
bydlím totiž taky tu:
"Blízká setkání třetího duhu;
odpoledne přídou k duhu
večír zas 'Každýmu jeho nebe'
já mám hlasy a sám sebe
Kčs to spraví dvacka -
týden končí filmem 'Facka'.

Vokno aneb Magorova krabička
Juliáně

Dál nevydávanej hřímá
 filosof Ladislav Klíma
 Demla jak čist čtenář neví
 Svědectví o Březinovi -
 Smrt na úvěr od Célina
 táž cenzura vybílila.

Magor dostal Valdice
 nevrátí se snad více,
 dva a půl dostal Čuňas
 takovej je tedy čas - -

Bílá Hora dneska je
 na konečný tramvaje,
 letohrádek Hvězda stále
 v oboře stojí na skále:
 do posledního tam může
 Čech bojovat nemoh hůře
 Jiráskova doba temna -
 povinná je školní četba.

Doma

U nás nejdřív vyděchla
prababička Josefa
a hned po ní děda Kamil
toho vývod bokem zabil
i babička Marie -
už tu s náma nežije.

x x x

Dřív trápila velice
lepra kmeny v Africe
po zrušení otroctví
študujou u nás češství.

Desátej_rok

Desátej rok utek právě -
 co hlídám sklad státní správě,
 v podniku co na lid šije
 spodní prádlo v kterým žije.

Jindřich tak jak už se děje
 bez brejlí slít na koleje,
 chlupy na hlavě mně vstávají
 rozšmelcovala ho tramvaj.

Na Františka z Assissi
 přihnu zase asi si -
 narozenej na dušičky
 na marasmus prababičky.

ANDREJ STANKOVIČ

Arie

To jeho větrové silní
se mnou v temných ránech
neomylně smilní

dlouhý román srací
/"Ach Bože, rodičko,
kam pluješ, lodičko?"/
poctivost svou ztrácí

"Kde tělo" /Hello/ "bloudí,
duch roste jako z vody!"

Rád v paternosteru
na generálním štábu
bych trhnul mezi dveřmi
svou porodní bábu.

/Mýdlovou bublinou
já toužím za jinou./

Nikdycinky

Nestrávil jsem už s Tebou mnohou noc:
necháváš si mne na konec,
protože jsem nenasypal
Třem Králům,
když pozvalas mne na rum,
já ožrala, já pitomec

"a tato divná neforemná lež
znamená: Mlč a běž!"

/Tak selhala ta Trojice
co na ní chtěl jsem hojit se
a tak nemohu se s tím se vším
do sebe vejít se./

10.1.1982

Pour soldat inconnu

Dozajista ojíněn
stojí v poli vojín N.

Ani nedutá a stojí
stojí v poli v plné zbroji.

Ale bříza tiše šumí:
zabít zná a umřít umí.

5.12.1982 v polích u
Mladé Boleslavi

Zlomky Zebína

Martinovi Hyblerovi

A tento Kozel, Kozel v dřepu
mizí z hajzlu do neznáma:
gestikuluješ ve výčepu
za zelenejma plentema.

A amant se šel vychcat,
nežli šel na věc;
pořád na stejným fleku
vždy jinýho pořád stejně
pohyblivá hlava se svodu oddává.

modročepičatý plešoun:
jediný je show:
Prřešov.

Milej hochu,
nemám chuť jet za Tebou
v nacpaným vlaku, v němž
musím žít,
v tom věčným čekání, v držení místa,
v němž smrt je jistá,
sedění v šneku u Meyrinka

a držení místa,
barona Pfeila věčně lajlá

a naslouchání svět
jenž nic neříká:
tak Žebín se denně měří
neexistující zvěří:
i idiotskej vztek na idioty
zná jako svý boty:

Miluj svojho bližného
ako chyžný chyžného
/a ne že ne/
/nejfízlova těžší ksichty z hospody
dávaj si klokání peperminty
na v...í nad Servette Genève/.

...

Na sever od Staromáku
chodím v darovaným saku.
Na zuby mu nekoukám,
protože mu není kam.

PAVEL KIRSCHNER

Chvilky s chlastem

Ležím v listí, koukám nahoru směrem do nebe,
do těch dálek, které vtahují mé tělo.

Nebe je momentálně laskavě krásně modré,
jsou na něm mapy.

Nechci si ochráněvat listy ani tělo mám
rád prostory ty krásné nebeské otvory.

Hledám něho slunce, padaj na mě jeho dlouhý
paprsky a nacházím v něm teplo listů.

Listí, slunce, nebe, okamžik momentálního
najití sebe.

Hledání otvorů ve mně vzbuzuje pocit
obcování na délku
s nebem, sluncem a listím.

Na cestě

Benešov,

Votice,

Mladá Vožice.

Autobusem.

Neustupov,

Jiřetice,

Vrcholtovice,

Vyšetice.

Dál již pěšky.

Vy jež odjíždíte

Slunce také mizí na každou noc.

I vy mizíte na několik nocí,
možná na všechny už...

Je mi z toho smutno
a slova mi usychaj v puse.

Když brečely naše těla,
a noci ještě spaly v našem sténání,
v uších místo hudby znělo klekání.
Spatřil jsem na zdi v otvoru
neznámou mně potvoru
která měla ve svém stínu vtisknuta slova:
Tady mě máš a už se mě nezbavíš.....
Od té noci chodí se mnou denně
já netoužím již po žádné změně
jelikož vík,
kdo je ten stín.
Je to stín slova: tady mě máš a už se
mě nezbavíš.

PETR TAŤOUN

x x x

Na žízeň štěstí mám
studánko hluboká
blbáčku můj
A v táni zamrznutý
a rumem neohřátý
píšu si jízelník

x x x

Pod víčkem oko sní
v přemíře zmatené
Nikdo se nedoví
Co si tak ztajeně

Nehotová slovka
Mlhavě malují
Nad dveřmi podkova
Rezem mi ohuraví

A tak to snad má být
Kdo ví když ani já
Vždyť víc je snít než mít
To pěknem vonívá

x x x

Politý ubrus není tráva
A pití není ctnost
Po očích pátrám marná sláva
Prokletá nevinnost

Pod tíhou lehkost pampelišky
Prolhat se k něze smíš
Vím vím a chřadnu u sté číšky
Touho kam poletíš?

x x x

Pod stínidlem lampy
Sklenku popíjím
Na okraji rampy
Ze slov pomíjím

■ už jsem si taky
Ustavičným hrálem
Skrze divné znaky
Potřeštěným králem

x x x

Až slova utonou
V rámusném žvatlání
S tichounkou ozvěnou
Uslyšíš vyznání

Těch padlých zaživa
Bolavě umytých
Jimž uvnitř hořívá
Spanilý bílý smích

Sonet III.

Po prvním džbánu říkám si je čas
Po druhém neubude
Po třetím něco na jazyku zas
Povídá čtvrtý bude

Pátý je pěšinka do krajiny
Šestý je harmonie
Sedmý přijíždí na bílém koni
Osmý je euforie

Po devátém už lecos vidím
Desátý se mnou laškuje
Jedenáctý je brána vidin

Dvanáctý už mne miluje
Třináctý zavčas vyzunknu
Čtrnáctým sebe odemknu

x x x

Stupně, stupínky

milostné...

snad bliká jasno ve mně?

Mlžné vzpomínky

lítostné,

že by dar sestry země?

Kdo vedl kroky

jenom tak,

když paměť vypovídá?

Žijí se kroky

na omak

a láska lásku hlídá.

JÁCHYM TOPOL

z lupiášského čela
peonskýho zedřenýho
seškrábaná kůže,
aby dotknul lebku
a vysadil cosi
co roste mimo

čelo

cosi mimo mne?
zděsil se,
nebádu přijímat tyto dary

Dítě čmárá háknkraje
na dům kde fízl,
v tom je co opouštíš
a co se vrací

v děsivejch vlnách,
lásko zdrápaná
co tě tak zřídilo
dyť je to za náma,

snad překousnem tu past
v tunelu beze světla
zkusíme je mást
bičem co si pletla

z krve nás dvou
a z našich vlasů
démon píská ubohou
my držíme basu.

proč řezat do kůže

odňal jsem kůži
její hebkost
umělou vráskou
řezu, zjizvil jsem bleskem
hloupou krajinu
zvlnil jsem dlouhý
spánek stejnosti kůže,
v její tváři
tetoval jsem bdění,
a změnil ji k obrazu
duše, horkým spánkem
kterým je bolest

Delira

až potkáš dívku s opadanými rty
budeš je chtít hledat ve sněhu
ona se odřízla od živého
a nebude milovat

to tolik rudé,
květina co bolí
až potkáš dívku s opadanými rty
Deliru, budeš chtít hledat v trávě

až potkáš sen abys ho nedotknul
dočkáš Deliry
které upadly rty
abys líbal živá ústa

DÁŠA VOŇKOVÁ

Yvĕttě

Má milá
vím co bys chtěla:
prodloužit
věčnost
A proto saháš
Pánubohu
na chvost

-

Utiš se srdce
ve své bezútěšnosti
Nač čekáš...
nebo snad koho
Těch
bez nichž
se nelze
obejít
bylo už
příliš a
mnoho

-

Živá mrtvá
pod kůží mi teče
jako horký vosk
řeka krve
z parafínu
změkklá minulost
Stále ještě
na dně hoří
utažený knot
snad mé
osvícené kosti
najdou brod:
o dvanácti stupních
z každé strany
kámen odříkaný!

-

KAŽDÝ JE DNES NĚKDE JINDE, PANE,
JENOM JÁ JSEM NĚKDE JINDE, PANE.
AŽ TO TAKY NA MĚ PŘINDE, PANE,
BUDU TUPLEM JINDE, KRINDEPANE!

písňový text

-
SKOČILA PANENKA Z VĚŽE...

NECHTE JI TAM LIDÉ LEŽET
AŽ JÍ ZEM VYSTROJÍ POHŘEB
AŽ JI BLESK HLÍNOU ZATLUČE
A NIKDO NEVÍ O NIČEM

SKOČILA
LETĚLA

KAM BY ODLETĚLA
KDYBY JI ZEMIČKA
ZA SRDCE NESTÁHLA

Nakonec je to ~~fuk~~

fuk

že tady nikdo

nezůstává

Alespoň mně

nikdo neují

a nikomu

nemusím nic

dávat

NADĚJNÁ

JAK ZAČALO TO NADĚJNĚ
TAK NADĚJNĚ TO KONČÍ:
V SAMOTĚ TAJNĚ I VEŘEJNĚ
ZAVŘENÝ ZE VNITŘ
I ZVENČÍ

MILAN VOPÁLKA /DINO/

Konec trilobita

Už je to dávno, co jsi byl živočich,
teď jsi z kamene, přilepenej na skále.
Hlad již nemáš, slunce a déšť perou do tebe,
vždyť jsi tvor z kamene.

Nebude to dlouho trvat a přijdou pro tebe
nějací tobě neznámí lidé.
Jsou masití, tělo mají potažené kůží.
Až tě najdou na skále, tak to s tebou skončí.

Odnesou tě kamsi do muzea,
budou s tebou zacházet jako kdybys byl ze skla
Očistí tě od špíny tvého dávného světa,
který jsi tak miloval, po němž je ale veta.

Až budeš čistý, dají tě do skla
kde nejeden kamarád už na tebe čeká;
možná tam bude i tvoje matka.

Den co den se budou chodit na tebe dívat,
jak na zázrak přírody se budou dívat,
jsi tvorem dávných dob a kámen nemůže nic
říkat.

Budeš tu v bezpečí, zřízenci muzea tě budou
hlídat.

Dívám se na kámen, co nemůže nic říkat.
V duchu si myslím, že s lidem to nebude jinak.
Až v suť se svět přemění a přestanem dýchat,
pak až za dlouho začne svět vznikat.
Tak jako dnes tebe, nás jiní tvorové
budou sbírat.
My budeme za sklem a oni se budou dívat.

Ahoj, trilobite!
Nebude to dlouho trvat
kdy ve skleněné vitríně se na sebe budem
dívat.

LUBOŠ VYDRA

Zlá električka

Tentokrát to Ruda Knap s pitím musel ale opravdu přehnat, protože mu jeho žena Lída v předsíni vnutila tu protiynou beranici, kterou její strýc kdysi přivezl z Ruska a kterou nikdo z nich nechtěl nosit.

"Daj na seba prosím ťa pozor... A ať ne-nastúpiš do z ě ě električky..."

Teprve venku si všiml, že ji má na hlavě.

Mrzlo až praštělo a tu noc byl strašidelný vítr. Takové větry často vanou od zdejšího druhého pólu - od Alp. Brodil se závěje-mi na autobusovou zastávku a měl chvílemi pocit, že se vznáší a že co nevidět vylétne nad paneláky a šroubovitě komíny výtopy. A to teplo, co tancovalo v žaludku a po celém břiše. Jako by obsah každé útroby opouště své místo bez ohledu na fyzické omezení tělem.

Do města se dostal hladce - autobus se změnil v obří a poněkud drhnoucí sáně - teprve tam bylo možno přestoupit na tramvaj, která by ho nyní nedlouho před půlnocí odvezla na hlavní nádraží k pražskému rychlíku. Sotva ale stál venku, město mu připada-

lo změněné, nebyl si ani zcela jistý, jestli ve správné ulici. Nad domy zářila aztécká lebka s fleky očních důlků a ran, které kdysi ztržila v pravěkém boji /Mare Imbrium, Mare Serenitatis, Mare Humorum, Mare... Mare... etc./. Sníh mrazivě jiskřil v nespočtu mikroskopických hvězd. Rudu napadalo co si o Hermově desce a podobě s vesmírem, ale nervozita byla posléze silnější, protože dlouho nic nejelo a ulice byla bez aut a lidí. V té pustotě se oslnivě leskly koleje zkroucené v mírném svahu. Obklopovala je záře oranžově žlutých výbojek s protivně monotónním bzučením. Do toho chrastily jako kosti suché větvě nad oprýskanou zídkou.

Konečně bylo slyšet temný hluk blížící se tramvaje. Vypadala starodávně a přízračně. Uprchlý alegorický vůz z neznámé slavnosti. Při vyběhnutí se Rudovi smekla bera nice z hlavy a dopadla ho kaluže s ledovou tříští, kde okamžitě strnula jako Nansenova "Fram". Když si ji opět nasadil na hlavu, přejel mu kolem nosu ošklivý pach rybiny.

Ani se nestačil podívat, jaké má tramvaj číslo a kam jede. Bratislavské hromadné do-

pravní prostředky oproti pražským nemají uvnitř již žádné označení, ani seznam zastávek. Bylo by však stejně pozdě měnit rozhodnutí. Dveře ho pozřely, tramvaj se rozjela. Obklopily ho zasmušilé pohledy balkánců, kteří měli ve tváři orientální lhostejnost a únavu jako by objeli celý svět. Jejich podivné a zašlé oblečení v něm vzbuzovalo dojem, že jsou to statisté vracející se z natáčení filmu o bídě první republiky.

Jakmile se usadil, oddal se svému pozorování s větší pečlivostí. Proto si všiml, že na dně jejich očí spočívá podivná vlčí nenávist, pro kterou marně hledal důvod. Ale ty pohledy nesměřovaly přímo do jeho tváře, nýbrž trošinku výš. Náhle pochopil, že je to ta beranice s hrubou podšívkou, jejíž výroba se patrně od carských dob moc nezměnila, co je tak dráždí. Ale proč? Je na to odpověď? Dá se hledat zrovna u takových lidí? - Na okamžik zahlédl fotografii ze staršího časopisu, který si prohlížel, když ráno pil kávu. PAMATUJ NA MAĎARSKO! Nepodobá se tento muž tomu, který kopal do obličeje jiného, jenž visel za nohy...?

Ale ne, všichni jsou si tak podobní.

Všichni mají knír, všichni jsou stejný d o h á n y t .

Ozvalo se "hlum, hlum, hlum" ... dunění, to od toho, jak přešli po starém mostě Dunaj a Ruda si poprvé uvědomil, že tramvaj nejede na nádraží, ale kamsi jinam, patrně z Bratislavy ven. A náhle mu to bylo jedno. Už to chtěl. Náhrdelníky světla. Náhrdelníky... to je ono. Jako žena když hledá náhrdelník a nalezne jej na svém krku... Světla se zrcadlila a rozpíjela v řece. Město už nebylo víc než přelud. Zmáhala ho sladká únava a pozvolna pocítil blaženost tělesné ztrnulosti. Sotva se bránil spánku. Vězel jen tak zaklíněn za jeho humny. Za okny ubíhaly obrovské koruny lužního lesa a kdesi blízko se ozvalo písknutí, skutečné písknutí parního vlaku. Jak to teple zavonělo dětstvím.

A už tu byli šedí motýli domků, zahrady, uličky, které přilétly bůhví odkud; celý ten neopakovatelný svět, který už dávno zmizel pod paneláky a betonovými cestami, nesmyslným chaosem automobilů, skladišť, továren a kurváren, vojenských prasáren, které to tu proměnily v cosi cizího, řídicího hysterií práce, tady, jako všude po naší vlasti, kte-

rou nám dávno sebrali a proměnili v jakousi apokalyptickou Byzanc, ať tomu věříme nebo ne.

Tu byla opět zastávka, na které přistoupili další podivní statisté - muselo to být určité veliká akce, snad přímo pod patronátem vládního tajemníka, asi velkoфильm - a od plošiny hleděli na Rudu se stejnou nenávisť jako ti ostatní. Ten se mezitím obdivoval tomu, čeho si předtím nevšiml, anebo co se možná jakýmsi záhadným způsobem změnilo. Barvotiskové plakáty, které až dosud považoval za politická hesla a která snad právě proto nevnímal, byly ve skutečnosti reklamy. Náhle to působilo, k člověku mluvílo a mělo smysl, že to tam viselo. - TORLEY - maďarsky. Vedle malý satyr na vzpínajícím se kozlu. Pod nimi láhev piva a nápis kurentem:

D r e h e r
B A K S O R

Bylo to rokokové, bylo to svůdné; lákalo to neodolatelnou naivností, stejně jako ten nápis BAŤA a pod ním boty se vzorkovanou podešví, boty pro velkou rychlost, pro závodníky, pro letce, pro toho, kdo je tak

úspěšný, že se musí přímo řídit světem. Nabízelo se to, nevnucovalo. A jestli přeci jenom klamalo, tak naprosto nevinně. Jako když dva výrostci si slibují, že objeví neznámé ostrovy, že z nich budou cestovatelé, vládci světa, či mstitelé bezpráví. K takovým prostoduchým snům měla tato reklama mluvit.

Ba ne, Rada poznal hned, že tohle není ten rozeběhnutý černý satyr s placatou čepicí, jaký stojí na vysokém podstavci v jistém městě ve středních Čechách. Tento satyr je vlastně miloučkový hospodský anděl, který se vrhá do vlasů vrávoravým pijákům a nic víc.

Odkuáši zepředu se objevil konduktér v tramvajácké uniformě a uctivě ho oslovil: "Kérem a menetjegyetek!". Když však viděl, že se tváří nechápavě, zkusil to jinak: "Fahrkarten, bitte?"

Rada zčervehal rozpaky a myslel s nelihostí na to, že bude muset zaplatit pokutu, když tu mužíček pohlédl na beranici, potřásl melancholicky hlavou a nenápadně si stranou odplivl. Rada zaslechl potom cosi jako: "BASZAMEG A BENGAL TIGRIS CZIKOS FASZA!",

ale - a snad to tak bylo lepší - nerozuměl maďarsky.

V dálce v popelavém svitu měsíce se klikatila linka obzoru, když tu pocítil na tváři závan svěžího vzduchu, jako by přišlo jaro. Kdosí, snad řidič, vepředu otevřel ventilační okénko. Ruda se rozhlédl a zjistil, že okna jsou již pootevřená všude. Překvapila ho ta nečekaná obleva, vždyť bylo uprostřed ledna a čas patnáctistupňových mrazů, ale tady těsně před hranicemi to vypadalo, že je prokazatelně nad nulou. Kolem se mihla ZOL - CELNICE, bez ostatných drátů, bez sebevědomých vojáků, bez naježených samopalů a bez ponižujícího prohlédávání.. Celníci se obtěžovali pouze na schody, neboť měli čisté papuče a závora šla rychle nahoru, jako že to bylo jako zázrak. Ještě tramvaji zamávali a Ruda cítil, jak se mu uvolňuje velký balvan v prsou a jak mu spolu s oddechnutím odešel z těla. "Bože, tak takové to je, když člověk uniká z toho strachu, nekonečného mlčení a bídy." Cítil, že mu celé tělo regeneruje a hleděl nadšeně na to, jak spouštějící teď otevírají okna dokořán, smějí se a v tom smíchu ustupuje do pozadí je-

jich přízračnost. Tváře se nafukují, vrásky vyhlazují, vše se nalévá svěží pulzující krví a těla se dávají do zrychleného pohybu.

Nebe žloutlo blížícím se svítáním a všude kolem zpívali ptáci. Vlahý vzduch vnášel do vlasů vůni trávy. Kolem každý vytahoval z tašek lahvinku a skleničky, do kterých lil pítí. Vesele to všude cinkalo a žbluňkalo, ale Rudovi nikdo nenabídl, jako by on byl teď přízrakem v té beranici napařené na hlavě, bledý v obličeji a v kožichu podobný zvířeti, probuzenému ze zimního spánku.

Vypadalo to vše jako sen a tak ho to ani moc netrápilo. Tramvaj, jak tak uháněla uprostřed polí a chlumů, mu připomínala motorový vláček, který jezdíval k babičce do Dobrušky kolem opočského zámku. A snad v tom vzduchu bylo i víc kyslíku, nebo co. Už ani nebyl překvapen, když za oknem spatřil rozkvetlé stromy. - Tady, za železnou oponou, je věčné jaro, říkal si. A ozval se v něm smutek z toho, že mu to bylo od dětství zatajováno, a že ti lidé, kteří se náhodou ~~xx~~ vrátili a nebyli to zrovna agenti vlády, kteří uměli jen hanět, si toho nejspíše ani nevšimli. Nikdo vlastně nemluvil o něčem

Tak samozřejmém a všedním, každý mlel jen o plných obchodech, o blahobytu, vlastně o hloupostech, které Rudu nezajímaly a kvůli kterým by ho rozhodně nenapadlo emigrovat. Jak ho to mrzelo, že o tom tolik let nevěděl. Bylo mu nyní líto toho času, který utratil. - Vlast. Stále jsme jen ve strachu čekali, co nám z ní zase vezmou. Dávno jim patřila celá. Všechno bylo manipulované, i náš protest, byl určený tím, jakou nám nechali uličku, aby nás nakonec seřadili ke zdi pod reflektory a vybrali si zrovna ty, kteří něco uměli organizovat, a ty uvrhli do vězení. Bylo to marné, ale nebylo to zbytečné. Jako oheň uvržený do ledové vody, ač sám zhasne, tuto vodu ohřeje, tak se tu nemůže nic ztratit... Je jen škoda, že nebyli lidé. A že chování průměrného člověka je tak snadno předvídatelné. Proto ta velkovýroba průměrnosti.

Tuhnul stále víc a konečně se mu zdálo, že je mrtev. Zahlédl něco na prstu levé ruky, otočil ji proto na světlo. Byl na ní červ. Ani se nepolekal. Bylo to zvláštní, úzkost jako by se týkala jen živých. - Emigruju, emigruju, zpívaly v něm andělské kur-

vy. Něco ho však rýplo: Kde máš Lídu?

To znamená navždy bez ní A navždy bez dědečka kterého vidí jít po poli shrbeného Bez babičky a jejich písniček od Hašléra topoly pod vyšehradskou skalou trychtýře mraků nad Braníkem bez starého pana Zemánka který ho malého houpal na klíně a zpíval mu prší prší jen se lej kam koníčky pojedeme na luka až kukačka zakuká okolo Hradce v malé zahrádce tři růže Krkonošská pouť a Porcinkule Jan Hus a husy na návsi Havlíček Borovský a toulky v 15 - 24 letech po borech a chlumech Trosky a Bezděž zahrada česká stáli sokolíci 6.července hora Říp a Praha to nejkrásnější město na světě bratia slováci beťári od Dunaja Ta naše písnička česká je tak hezká tak hezká Palacký a palcáty husitů staříčků mocnář a hrdinové od Zborova Olgy Janové Standové a Frantové a Martinové a Václavové a Ivanové a Věry i Mirkové Syslíci Politá i Čuňas a Starej též Bunnch bez nich i bez Šupů bez Dřevěnky a bez Alenky bez Čehánů bez Slováků bez Moravy bez Chodů bez Foglara bez Sázavy bez Sněžky i Úpiců bez Boženy Němcové bez knedlozelo-vepřové bez Kmocha i Jima Horáčka toho Švandy - harmoniky bez Alše a bez Jirá-

ska bez Štúra a bez Tatier bez Bati a bez
 Hradčan Zemský ráj to na pohled Západy a
 východy slunce Nesu nesu koledu upad jsem
 s ní na ledu Smetana a vdolky pivo jako
 křen Hašek a Kuděj Ladislav Klíma píše
 vteřiny věčnosti a Karel Hlaváček Mstivou
 kantilénu Přísný pavědec F.X.Š. všechno
 pozoruje okem dravce, který čistí revír
 od neduživosti Nezval se dvoří Manon a
 Nejedlý k...í školství Havel se dovolává
 spravedlnosti pro uvězněné dělníky Mistr
 zenu se reinkaroval do Magora Nikolaj
 je sršící blesk básnických novotvarů Or-
 ten a nevinné sotva narozené děti, které
 se dívají s důvěrou na jazyk, který se
 učí, Nevinné jak luční květiny, Copak se
 mohou tomu naučit a pak jít jinam a zapo-
 menout celou tu krásu která je ukryta v ž-
 řeči zapomenout to známé i neznámé co do
 toho vložilo život praobrazy předků?

Sypalo se to odevšad na Rudu spolu s pory-
 vy svěžího větru. To určitě vzdušní sylfové
 tak na něho působili. Zmáhalo ho dojetí. Po
 chvíli se však s velikou rázností stáhly ro-
 lety, hůl spadlá za krk proměnila se v ostří
 gilotiny a v mysli se to zaostřilo novými

kalnými obrazy. To začali řídit sukkubové a inkuby.

Otrávená Cidlina a Labe až po Děčín
 Zničený sever bezlesé pahorky Krušných
 hor zaminovaná Šumava vyrabované doly
 příslibené kněžnou Libuší Unifikované
 stavby zabetonovaná krajina Stromy zalit-
 é v asfaltu Po zuby ozbrojené milice
 s raketomety s tanky s minomety přecpaná
 řvoucí skandující náměstí Transparenty
 Přátelství na věčné časy i v pekle Nepo-
 řádek Drahota Hromady špíny Stoky ulice
 Protekce Třídní původ Chátrající města
 Kolektivizace Nahé jsou národy bez knih
 Materialismus 1., 2., 3. nápravné skupi-
 ny též na vypírání mozků a míškování moz-
 ků paralýzy v mozku tuk v mozku I nízkost
 se vzdělává obušky příslušníků Legitimo-
 vání Špehování Pomlouvání Hlídaní Vyše-
 třování Osmačtyřicítky Vazby Soudní šaš-
 kárny Ranní fronty na krmení denním tis-
 kem Závatky Nedůvěry § z carského Ruska
 Chuligánství Pobuřování Rozvracení Zvra-
 cení Čtvrtletní prémie Kádrování Úprava
 cen Generální linie Kulturní pomyje Hnus-
 ní roboši Hnusné lopaty blbé alkoholické

ochlemtané vyznamenané a všude Špína a plebejské způsoby Bezpráví a Bahno které vyhovuje zrudám a škaredým lidským ropuchám plným infekčního hnusu a deformace charakterů už tam u malých dětí které je nutno pokřivit dezorientovat a udělat z nich poslušné otroky ideologií Jsme přeci na frontě Chceme mír a bojovat Všechno je boj Boj o zrno Boj s třídním nepřitelem Boj s nedoštatkem Boj s konzervativismem a oportunismem Boj v éteru Boj v kosmu Boj v tisku Boj ve školách Boj na dilech Boj v hutích Bojovat po boku osvobozeneckých gerill za mír na světě Podporovat Arabů Podporovat Latinskou Ameriku Zásobovat je a vyzývat je Bojujte Bojujte Bojujte Jen tak bude mír a Bůh není protože ho nepotřebujeme protože říká Pokoj lidem dobré vůle protože říká Miluj bližního svého jako sebe samého A nečiň druhým co nechceš aby činili tobě a nepožádáš bližního svého ani statků jeho ani cožkoliv jeho jest a hlavně Bohu neodpustíme že stvořil Smrt která sráží do nicoty nás tyrany třebaže stovky milionů se nás bály Jaká ostuda Nuž vzhůru ať

Žije Věda a její diktát skutečnosti Též
pod jejím praporcem lze vést lidstvo
do otroctví.

- Ta chuť žít. Ta bezmocnost. Když víš,
že si s tebou mohou hrát jako s loutkou...
To by mi tak nevadilo, ale až přijdou děti.
- Otče, proč jsi neudělal všechno proto, a-
bychom to nemuseli snášet. Vždyť jsi to po-
znal na vlastní kůži a měl jsi možnost... -
Ano, možnost. Kolik nepravostí člověk napá-
chal kvůli dětem. Co lidé prodává denně ků-
ži a omlouvá to dětmi. Já, který nechci
plivnout do tváře otcům, odmítám pomoci dě-
tem? Budu s nimi chodit v průvodu? Budu no-
sit infantilní mávátka? Nebo je nechám za-
pomenuté v oslovských lavicích, kam chodí
zamračená třídní učitelka - jako to udělal
můj otec? Tam ve stínu... - Ano možnost.

Mezi tím se lidé kolem přestali bavit a
umlkli. Ruce, v nichž drželi skleničky,
ztuhly jako na obraze. Pohledy se naň upře-
ly s vážností, jako by se Ruda měl honem o
něčem rozhodnout. Pochopil, co po něm chtě-
jí. Z ruské beranice mu vytékala stružka
potu. Jak byla v tom jaru na hlavě zbytečná.
Z andělských kurev byli náhle mrchopěvci

zpívající na pohřbech.

- Tak takhle to je. Nikdo ze známých a hlavně Lída dosud není. Všichni jsou neživí, nebo vlastně já pro ně a oni jsou nenarozeni. Jinak to není možný. Trpce se usmál tak směšným paradoxům. Pohledy napjaté jako by už začalo divadlo, na které snad jedou do té barvotiskové Vídně z reklam, přestože venku svítá, se divně vytřeštily, když zařval "Ano!" a strhnul si beranici, sálající prátivným horkem. Pohlédl na ni a vzkřikl v novém návalu zuřivosti: "Která kurva mi tam dala ten ďábelský odznak?!" Kopl do beranice, vypadala teď jako cár kůže z kozla - zapitvořila se dvěma rohy a spadla kamsi do špíny a bláta po zahnojených nohách balkánců.

Zavířily barevné kruhy jako na vodě a interiér tramvaje - električky do Vídně - se zprohýbal, až se docela rozplynul.

Odkudsi, kde se vzal, hleděl na něho palčivý pohled známých modrých očí. Styděl se před tím pohledem za to, že je už rozhodnutý zůstat tady za hranicemi. Ale nebylo kam záležet.

"Vstavajte, no, proberte sa!" zaslechl Ru-

da nad sebou. Marně se snažil strčit hlavu zpět a opřít o okno. Postava v tramvajácké uniformě s ním cloumala už s jistou netrpělivostí.

Vystoupil do tmy a vítr mu vyfoukl poslední stopu tepla, zadržného v kabátě.

Pohlédl na hodinky. Bylo pět minut po dvanácté. Do tří hodin nic nejelo. Pauza. Tramvaj zhasla. Začala cesta s cvakajícími zuby a se slabým teplem z pohybu, které mu neustále odháněl ledový vítr. Po chvíli chůze, když mu mrzly uši, vzpomněl si na beranici. V jeho paměti ležela pod sedadlem, tak jak se mu svezla z hlavy, když spal. Těžce si povzdechl, ale už se pro ni nevracel.

Nad obzorem tančily plamínky Slovnafu.

"Horí vatra, horí..." zapěl do tmy chraplavým hlasem opilců.

Zpráva z prvorepublikánského tisku:

Dne 23.dubna 19.. se cestou z Bratislavy do Vídně zřítíl do Dunaje vagón elektrické dráhy. Většina osob utonula...

ZMRZLÍK

Cholupický výlet

Asi tak v půli listopadu jsme se domluvili s Pavlem, Jaroslavem a Janem na výlet do Cholupic, malé vesnice co by kamenem dohodil na jih od Prahy. Říkáte si asi, proč o takové věci píší, koho by to mohlo zajímat, ale pro nás, kteří jsme tam byli, to byl silný zážitek a snad se ani vy, kteří toto čtete, nebudete nudit.

Sraz jsme měli v deset hodin dopoledne na stanici Staroměstská. Jaroslav přijel o něco později a řekl nám, že Jana nemohl dostat z postele /jako obvykle, protože tento tvor musí spát nejméně do 13h/, a tak se trochu zdržel.

Jeli jsme metrem na Kačerov a odtamtud městským autobusem do Písnice. Vystoupili jsme do hezké, zasněžené vesničky. Staré paní u vrat statku jsme se zeptali, kudy vede cesta do Cholupic. "Rovnou přes pole, mládenci, a potom již sami uvidíte," řekla a máchla holí přes bílé střechy směrem k podivnému, zimnímu slunci. Poděkovali jsme a vyšli za vesnicí do otevřených polí. Na zemi leželo asi pět centimetrů sněhu a nový sníh ho v prudkém

víření neustále doplňoval. Žádná cesta tam nebyla. Šli jsme nazdařbůh pořád dopředu na jih za sluncem. Padající sníh v nás vyvolal představu vánoc, a tak jsme se zastavili a zahráli na flétnu koledu. Druhou jsme již ani nezahráli. Sníh ještě prudčeji zavířil a do prstů nám zaštípal tak silný mráz, že jsme flétny honem schovali pod kabát a ruce strčili do hlubokých kapes. Proti nám se vynořila z padajícího snehu ohnutá babka. Když jsme k ní dorazili, řekla: "Jen hrejte dál, chlapi, moc se mně to líbilo," a chraptavě se zasmála. Nic jsme neřekli a šli dál. Za chvíli jsme zaslechli opilý, hrubý hlas, jak zpívá sprostou hospodskou odrhovačku. Objevilo se kolečko plné hnoje, na němž trnula neupravená ženština tlačená jakýmsi špinavým odrbancem, z jehož hrdla vycházel ten sprostý zpěv. Ženština ho neustále pobízela ke spěchu a občas ho umlčovala rumem, který mu lila přímo z láhve do štětinatého hrdla sama si sobě notně přihýbajíc. Když nás ta podivná dvojice míjela, roztáhla na nás žena nohy a udělal chlípny posuněk. Konečně jsme se dostali na jakous takous cestu. Podél ní byly pokáceny švestky. Po chvíli jsme došli

k hořící hromadě švestkového dřeva a klestí. Stoupli jsme si k ohni a hráli se. Když jsme se dostatečně nahřáli, vyšli jsme po cestě dál. Šli jsme kolem muže, který se u poražené švestky opíral o rýč. Hleděl do země a nehýbal se. Zeptal jsem se ho, proč kácí ty krásný stromy. Neodpověděl. Jenom přešlápl z nohy na nohu. Pavel se ho zeptal, jestli berou. Zase nic. Vyrázili jsme dál, když v tom jsme uslyšeli za zády klidný z nesmírné dálky jdoucí hlas: "Něvím co," a po chvíli "to je ale počasí." Zrovna když jsme přicházeli k malému rybníku, objevil se v dálce jasný bod, který se k nám přibližoval velkou rychlostí. Za chvíli jsme rozeznali kníraté chlapisko s velikýma, vatřeštěnýma, jakoby skleněnýma démonickýma očima. Z hlavy mu šlehaly obrovské plameny. Bylo slyšet ohlušující praskot vichřicí lámaných stromů. Muž doběhl k rybníku a ponořil do něj hlavu. Prudce to zasyčelo a nad mužem se utvořil hustý oblak z uniknuvší páry. Vstal, otřepal se a vykročil nazpátek. Neušel ani deset kroků a z hlavy se mu začalo kouřit. Zrychloval neustále krok a za chvíli nám v šíleném běhu zmizel za obzorem. Ale to již bylo vidět první sta-

vení. Vešli jsme do vesnice. Všude bylo po kotníky hnoje, v kterém se proháněly ušmudlané děti. Občas v něm ležel spokojený opilec. Kolem nás pobíhala stáda slepic a rozmanití podivní tvorové: pes s kopytama, husy s kohoutí hlavou, koně s kravským vemenem. Došli jsme na náměstí. Z místního kulturního domu vyrazily hřmotně dvě cholupičanky. Jedna měla vemeno jako kráva a z výrazu tváře té druhé bylo možno soudit..... Uprostřed náměstí stála telefonní budka. Chtěl jsem zavolat domů, že přijdu později. Vlezl jsem dovnitř. ~~Střes~~ Strašlivě to tam páchlo. Zvedl jsem plesnivé sluchátko. Ticho. Ale ticho silnější jakéhokoliv zvuku. Praštil jsem s ním a vyběhl ven. Dvou traktóristů jsme se zeptali na cestu na Beránek. Tupě hledíce máchlí rukou. Došli jsme na Cholupický vrch. Celé úbočí bylo posázeno stovkami chat, které se přeměnily na dřevěné, záchodové budky. Z každá z nich se ozývalo hekání. Strašlivý koncert. Rychle jsme seběhli do Beránka. Postarší člověk v klobouku stál na žebříku opírajícím se o zeď domu. Zeptali jsme se ho, jestli neví, kde je tady hospoda. Byli jsme již hodně unavení, a tak jsme si chtěli někde sednout a

a pojíst něco teplého do žaludku. Muž zařval "có?" a sestoupil o příčku dolů. Zopakoval jsem otázku a on zase zařval, tentokrát mu ale nebylo rozumět, a sestoupil na zem. Zakřičel jsem na něj, kde je hospoda. Tvář-netvář se zkřivila a muž zase vystoupil na žebřík něco si pro sebe brumlaje. Šli jsme tedy dál a již pořádně znavení jsme došli do Modřan, kde již jezdí městský autobus.

Již ani nevím, jak jsem se dostal domů. Když jsem se příští den setkal s přáteli, kteří tam byli se mnou, shodli jsme se na tom, že po celou dobu, co jsme byli v Chořupicích a v blízkém okolí, jsme měli jakýsi zvláštní pocit, který se nedá nijak vyjádřit. Říkali jsme si také, co jsme tam viděli za podivné věci. Ve všem, co jsem zde živé paměti napsal, jsme se shodli, že to tak opravdu bylo. Nic jsem si tedy nepřidal ani neubral. Vynechal jsem jen nepodstatné maličkosti, které s naším výletem v Choluticích neměly co dělat.

Milý čtenáři, kdykoli se ti naskytne příležitost do této svérázné, ryze české vesničky zavítat, neváhej. Jistě prožiješ nevšední

zážitky a uvidíš podivné věci a možná, že se
tá podaří promluvit s nějakým českým duchem.

/Napsáno 19.11.1981, tři dni
po výletě v české vesnici
Chořupicích./

Svačina

Bylo k večeru a bylo mně blbě. Byl jsem hrozně vysílenej, sotva jsem se držel na nohou. Opíral se o zábradlí a přemýšlel k konci. Věděl, že domů již nedojde. Opíral se o zábradlí a přemýšlel, co udělal špatnýho, že je mu tak blbě.. Vzpomněl jsem, si, že jsem dneska ještě nejedl. Vytáhl jsem svačinu, co mi máma připravila včera do továrny. Podíval se na ni. Nic mu neříkala. Hlad, nic. Začal ji pomalu pojídat, až ji sněd celou. Námahou nemohl skoro dýchat. Když si odpočinul, cítil, že mu přibýlo trochu sil, a tak si řekl, že by mohl dojít na autobusovou zastávku. Byla vzdálená asi padesát metrů. V životě na to úsilí nezapomenu. Doplazil se tam zpocený a píchalo ho v prsou. Autobus naštěstí přijel hned. Ani nevím, jak se do něj dostal. Křečovitě se chytil první tyče, která se namanula. Něčí ruka ho zprudka odstrčila a slyšel rozzlobený hlas. Zmateně se otočil jinam. Chvilí bezvládně vrávorál, až dosedl na volné místo. Dělal mu hrozné potěže sedět rovně. Tělo mu padalo neustále ze strany dopředu. Musel napnout všechny síly a plně se soustře-

dit, aby tělo udržel v rovnováze. Slyšel, jak někdo říká: "Ten je jasnej, ten ji drží." Elias se zasmál a žena, co seděla vedle něj, si odsedla. Chtěl se obhájit, ale jen tak tak zadržel žaludek v krku. Ztratil kontrolu nad tělem, které se bezvládně svezlo na podlahu. V autobuse se stáhnul povyk. Někdo ho kopnul do zad. Radši zavřel oči. Slyšel, jak autobus zastavuje a otvírají se dveře. Někdo ho uchoopil a vystrčil ven. Se zbytkem sil se překulil do příkopu, aby mu autobus nepřešel nohy. Ležel v příkopu a přemýšlel o životě, práci a lidech. Kladl si otázku, jestli věří v Boha. Nedovedl na ni odpovědět. Rozhlédl se kolem. Bylo mu to tam povědomé. Ležel zrovna před svým domem. Zkoncentroval síly a doplazil se k domovním dveřím. Naštěstí byly otevřené. U dveří do bytu se však musel vztyčit. Nemoohl se strefit klíčem do zámku. Vyčistil si zuby. Na stole ležela svačina připravená na příští den. Pomyslel si: "Hoďná máma." Ulehl. Rozhodoval se, jestli si má ještě něco číst. Nakonec vzal bibli a chvíli v ní zamyšleně listoval. Usnul. Celou noc se mu zdálo, že ho někdo kope do hlavy. Ráno se probudil zpocený. Omyl se studenou vodou a vyčistil zuby.

Skromně posnídal, vykartáčoval si špinavé šaty, oblékl se, učešal a vyrazil do továrny. V tašce si nesl svačinu a nebylo mu zrovna nejlíp.

Jiří Daníček
Zbyněk Hejda
Milan Hlavsa
Jin Horáček
Věra Jirousová
Petr Kabeš
Jiří Kostůr
Michal Matzenauer
Petr Ouda
Fanda Pánek
Andrej Stankovič
Sysel
Petr Tačoun
Jáchym Topol
Dáša Voňková
Milan Vopálka
Luboš Vydra
Zmrzlík

Fotografie Jára Johnová

Pro své přátele sestavila Petruška Šustrová

září 1982 - březen 1983

